

Reflex 2010: zpráva *třetí*

Současné zaměstnání absolventů

Radim Ryška a Martin Zelenka

Praha, 2011

Z obsahu

Úvod

Shrnutí

Pracovní pozice odpovídající úrovni vzdělání

Socioekonomický status povolání

Vlastní vnímání náročnosti své práce

Obsazení profesí

Výdělky

Využití znalostí a dovedností

Spokojenost v zaměstnání

Shoda oboru vzdělání a práce

Jistota práce a flexibilita a řídicí pozice absolventů

Úvod

Česká republika se více než deset let účastní mezinárodních projektů, které se zabývají postavením absolventů vysokých škol na trhu práce. Na konci devadesátých let se jednalo o projekt CHEERS, v roce 2006 projekt REFLEX („The Flexible Professional in the Knowledge Society: New Demands on Higher Education in Europe“), který byl realizován v 15 evropských zemích a v Japonsku (v ČR byl koordinován Střediskem vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, dále jen SVP PedF UK). Takto se postupně vytvářela síť spolupracujících evropských, většinou univerzitních pracovišť, která se uplatněním vysokoškoláků zabývají. V roce 2010 se v České republice uskutečnil výzkum s označením REFLEX 2010, který navazuje na čtyři roky starý mezinárodní projekt REFLEX. I u tohoto nového výzkumu je udržována mezinárodní návaznost, jelikož přípravu a realizaci projektu diskutovalo SVP PedF UK v rámci celoevropské sítě expertů a zároveň ho koordinuje s obdobnými projekty, které se realizují v Rakousku a v Německu. Podrobnější informace o metodice a průběhu šetření jsou obsaženy v první zprávě.

Toto je třetí ze čtyř zpráv, které obsahují průřez hlavními výsledky ze šetření Reflex 2010. Je zaměřena na současné zaměstnání absolventů vysokých škol a také na některé souvislosti s prvním zaměstnáním. Věnuje se charakteristikám jako socio-ekonomický status, plat, typ smlouvy a úvazku, či zda absolventi pracují ve vystudovaném oboru.

Pro připomenutí, první díl přinesl základní informace o šetření Reflex 2010 (seznam zúčastněných škol, informace o sebraném vzorku a průběhu sběru dat a informace o dotazníku) a ukázal, jak absolventi hodnotí vzdělávání na vysoké škole, způsoby výuky, kvalitu učitelů. Druhý díl se zabýval přechodem ze školy na trh práce a charakteristikám prvního zaměstnání. Čtvrtý se bude věnovat hodnocení kompetencí.

Nejprve uvedeme stručný přehled hlavních výsledků z oblasti současného zaměstnání a po tomto shrnutí se věnujeme vybraným oblastem detailněji. Na poslední straně se nachází výběr hlavních ukazatelů po školách a oborech vzdělání.

Shrnutí

Absolventi vysokých škol mají ve srovnání s absolventy ostatních úrovní vzdělání viditelné výhody. Ty přetrvávají i v dobách ekonomických potíží a také během postupného nárůstu podílu vysokoškoláků na pracovním trhu. Ve srovnání s vyspělými zeměmi je u nás podíl vysokoškoláků stále nízký a vysoké počty studujících se projevují až s postupem času s obměnou pracovní síly. Na druhé straně je zde faktor kvalifikačně rozvinuté struktury naší ekonomiky, kde podíly osob pracujících v kvalifikačně náročných profesích jsou srovnatelné s rozvinutými zeměmi.

Přesto absolventi z poloviny minulého desetiletí vykazují zhoršení mnohých charakteristik oproti těm, kteří vstoupili na trh práce na počátku minulého desetiletí. Průměrná kvalifikační náročnost jejich profesí je nižší, méně jich pracuje na místech, která odpovídají dosaženému vysokoškolskému vzdělání, obsazují i profese, které byly dříve určeny především středoškolákům. A to nastává i přes uvedený nízký podíl vysokoškoláků v některých kvalifikačně náročných profesích. Jde však o soutěž o místa s lidmi, kteří, i když nemají vysokoškolské vzdělání, je zastávají po dlouhou dobu a nabývají zkušeností, které jsou konkurenční výhodou oproti absolventům.

Srovnáním výpovědí absolventů z počátku a poloviny minulého desetiletí se tak ukazuje, že absolventi tyto změny vnímají i ve výpovědích subjektivnějšího charakteru, když ti, kteří ukončili své vzdělání v polovině minulého desetiletí a nyní jsou na trhu práce asi čtyři až pět let, vypovídají, že méně využívají v zaměstnání svých znalostí a dovedností, že jsou v zaměstnání méně spokojeni a také že sami vnímají kvalifikační náročnost své profese jako nižší, poměrujeme-li ji jejich výpovědi o době potřebné ke zvládnutí své profese.

Pro dokreslení několik čísel: absolventi magistři z počátku minulého desetiletí pracovali po prvních čtyřech až pěti letech na trhu práce na místech, která vyžadovala jejich nebo vyšší vzdělání, z 91 %, u magistrů z poloviny desetiletí to bylo již jen 87 %, u bakalářů se podíly změnilly z 87 na 85 %, jen u absolventů doktorského studia došlo k výraznému nárůstu ze 48 na 62 %. Socioekonomický status povolání měřený Mezinárodním indexem socioekonomického statusu povolání ISEI poklesl u bakalářů o 8 %, u magistrů o 6 % a u absolventů doktorského studia o 3 %. Pro srovnání, průměrná kvalifikační náročnost pracovních pozic absolventů doktorského studia je 70, magistrů 63 a bakalářů 55; odstup magistrů a bakalářů tak činí 14 % a odstup bakalářů od středoškoláků (ISEI 45) je 22 %. Co se týká spokojenosti, u bakalářů narostl podíl těch, kteří jsou v zaměstnání spokojeni z 66 na 71 %, u magistrů poklesl ze 71 na 68 % a v případě absolventů doktorského studia poklesl dokonce z 84 na 71 %. To nastalo i přesto, že u absolventů

doktorského studia nedošlo k poklesu práce ve vystudovaném oboru, naopak se zvýšil z 91 na 92 %, jako se to stalo jak v případě magistrů (z 86 na 82 %), tak u bakalářů (ze 78 na 72 %).

Důležitá informace plyne z odpovědí týkajících se toho, zda absolventi pracují v řídicích pozicích. Třetina magistrů i bakalářů a čtvrtina absolventů doktorského studia řídí jednu nebo více organizačních jednotek v instituci, kde pracují. To zdůvodňuje požadavky, které mají zaměstnavatelé vůči absolventům a vysokým školám, ohledně širokého spektra kompetencí potřebných u absolventů pro výkon řídicích funkcí.

Již z hodnot uvedených ukazatelů je zřejmé, že při posuzování uplatnění absolventů vysokoškolského studia je nutné uvažovat zvlášť bakaláře a magistry, a také absolventy doktorských programů, protože se jejich charakteristiky mnohdy výrazně liší. Liší se – a často ještě výrazněji – i ukazatele pro jednotlivé obory studia.

Charakter práce absolventů zdravotnických a právnických oborů zdůvodňuje, proč se vydělují v hodnotách ukazatelů, jakými jsou práce na pozicích, které vyžadují dosaženou úroveň vzdělání (u magistrů oborů oborů kolem 95 %, průměr všech je 87 %), nebo kvalifikační náročností profesí (průměr u všech magistrů je 63, u právnických oborů 79, zdravotnických 76). Obě skupiny oborů vykazují v případě magistrů také nejvyšší úroveň využití znalostí a dovedností v zaměstnání. Mezi bakaláři nejvíce využívají své znalosti a dovednosti absolventi skupin oborů Vzdělávání a sport a Vědy a nauky o kultuře a umění, dále inženýrských a právnických oborů. Výdělky mají magistři nejvyšší v inženýrských, právnických a ekonomických oborech, bakaláři v právnických, elektrotechnických a telekomunikačních a inženýrských oborech. K nejspokojenějším magistrům se svým zaměstnáním patří absolventi skupiny oborů Vzdělávání a sport, inženýrských a právnických oborů. Mezi nejspokojenější bakaláře pak patří opět absolventi skupiny oborů Vzdělávání a sport, ekonomických, právnických a inženýrských oborů.

V mezinárodním srovnání některých charakteristik uplatnění českých absolventů například využití vystudovaného oboru vzdělání nebo využití znalostí a dovedností v zaměstnání odpovídá průměru vyspělých zemí (které se zúčastnily projektu REFLEX v roce 2006), v některých je naše pozice nad průměrem, například v práci na pozicích, které odpovídají jejich nebo vyššímu vzdělání, nebo v podílu pracovních smluv na dobu neurčitou. Podprůměrné je například vlastní vnímání náročnosti své práce, když si čeští absolventi myslí, že se jejich práce dá zvládnout za kratší dobu, než vypovídají absolventi všech ostatních zemí.

Práce na pozicích odpovídajících úrovni vzdělání

Pozice českých vysokoškoláků na pracovním trhu je stále velice dobrá, což je dáno nižším podílem vysokoškoláků v pracovní síle ve srovnání s vyspělými zeměmi. Z toho profitují také noví absolventi vysokých škol. Nezaměstnanost mladých absolventů vysokých škol patří u nás v evropském srovnání k nejnižším. Absolventi stále nastupují a také později pracují převážně v profesích vysoce kvalifikovaných (ISCO 2) a profesích kvalifikovaných pracovníků (ISCO 1 a 3), ačkoli tento podíl postupně klesá. Mění se podíl těch, kteří do těchto profesí nastupují hned po absolvování vysoké školy, a mění se také podíl vysokoškoláků v těchto skupinách profesí mezi dobou hned po absolvování vysoké školy a po několika prvních letech na pracovním trhu. Se zvyšujícím se počtem vysokoškoláků na trhu práce se zvyšuje také podíl těch, kteří pracují na pozicích profesí provozně administrativních (ISCO 4 a 5).

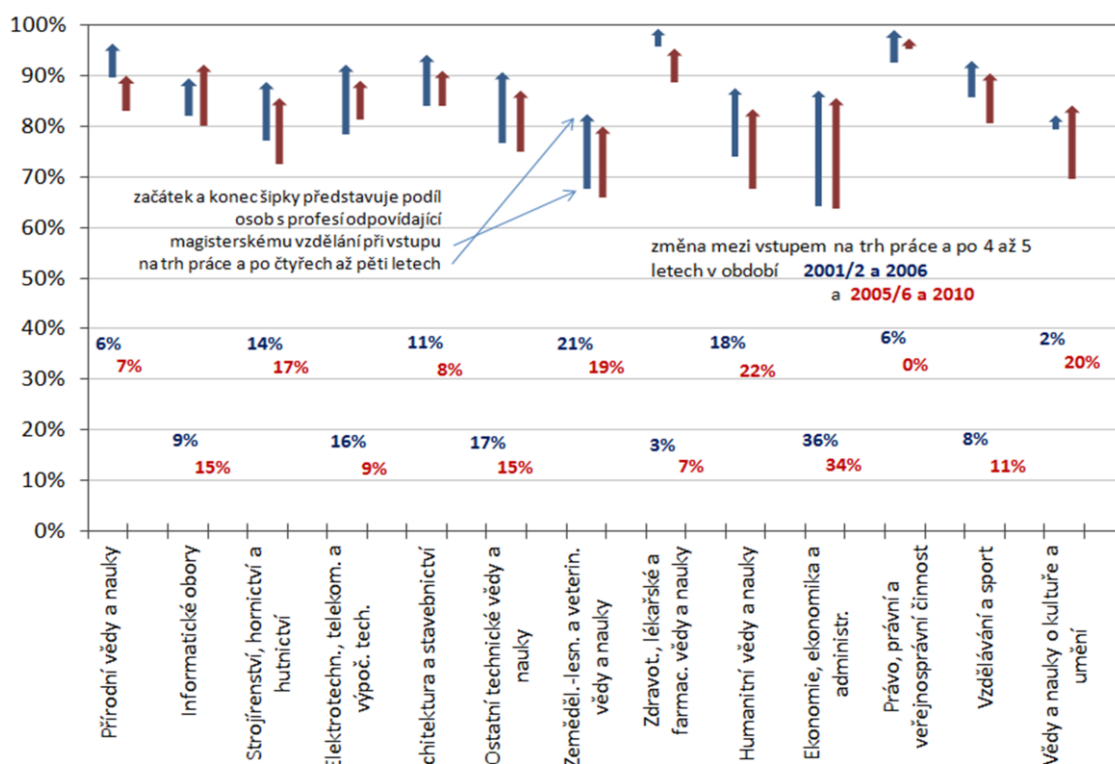
Údaje z projektů Reflex 2006 a Reflex 2010 ukazují, že je potřebné se zvláště zabývat uplatněním absolventů bakalářských, magisterských a doktorských programů, což se projevuje také ve strukturách profesí, které absolventi jednotlivých typů vzdělávání zaujímají. Absolventi magisterských programů, kteří absolvovali v letech 2001 a 2002, začali pracovat na profesních pozicích, kterým odpovídá magisterské nebo vyšší vzdělání v 79 % případů. Po čtyřech až pěti letech jich na magisterských nebo vyšších pozicích pracovalo již 91 %. V případě absolventů z let 2005 a 2006 jich nastupovalo na magisterské nebo vyšší pozice již jen 75 % a po čtyřech až pěti letech

jich na magisterských nebo vyšších pozicích pracovalo necelých 87 %. Ukazuje se tedy, že magistři v polovině minulého desetiletí již při vstupu na trh práce nastupovali na mírně horší profesní pozice, avšak po prvních letech se jejich profesní pozice zlepšila přibližně ve stejné míře jako u absolventů ze začátku minulého desetiletí.

U absolventů bakalářských oborů to bylo odlišné. Na počátku minulého desetiletí začali pracovat na pozicích odpovídajících jejich nebo vyššímu vzdělání v 76 % a po čtyřech či pěti letech jich na takových pozicích pracovalo 87 %. U absolventů z let 2005 a 2006 nastoupilo na pozice odpovídající bakalářskému nebo vyššímu 71 % absolventů a po čtyřech až pěti letech došlo k nárůstu na 85 %. U absolventů z poloviny minulého desetiletí byl tedy nárůst dokonce ještě vyšší a ukazuje se tedy, že uplatnění bakalářů se za poslední dobu celkově nezhoršilo. Absolventi sice nastupovali ve větší míře na středoškolské pozice, ale po prvních letech na trhu práce se jejich situace zlepšila a došlo jak k postupu na bakalářská místa, tak na místa, kde by se očekávalo vzdělání vyšší než bakalářské.

Největší změny mezi první a současnou profesí byly zaznamenány u absolventů doktorských programů. Absolventi z počátku minulého desetiletí vstoupili na pozice vyžadující doktorskou úroveň vzdělání v 35 % případů, po čtyřech či pěti letech jich na pozicích odpovídajících jejich doktorskému vzdělání bylo 48 %. Absolventi z poloviny minulého desetiletí nastoupili na pozice odpovídající doktorskému vzdělání již v 42 % případů a

Podíl absolventů s magisterským vzděláním se zaměstnáním odpovídajícím jejich úrovni vzdělání nebo vyšší podle skupin oborů, 2006, 2010

po pěti letech jich pracovalo na pozicích odpovídajících jejich vzdělání téměř 62 %.

Podle vyjádření absolventů o své první a současné profesi a jim odpovídajícím úrovním vzdělání neplyne, že by došlo k nějakému výraznému zhoršení. Je zjevné, že jak u absolventů bakalářských, tak magisterských programů došlo k mírnému snížení podílu těch, kteří vstupovali na profesní pozice odpovídající jejich vzdělání. A jelikož i absolventi šetření v projektu Reflex 2010 vstupovali na trh práce před počátkem ekonomické krize, není tento jev spojen s krizí na konci minulého desetiletí, ale je spíše příznakem postupného sycení trhu práce absolventy s terciárním vzděláním.

Oborový pohled ukazuje, že se mezi sebou oborové skupiny liší z hlediska toho, jaký podíl absolventů vstupuje do zaměstnání, která odpovídají vystudovanému typu vzdělání, a tento podíl je odlišný i po prvních letech na trhu práce. Obory se liší také z hlediska míry změny tohoto podílu mezi prvním zaměstnáním a zaměstnáním po několika letech a mezioborové rozdíly jsou také zjevné, když porovnáme, jak na tom byli absolventi, kteří vstoupili na trh práce na počátku a v polovině minulého desetiletí.

Absolventi magisterských programů zdravotnických a právnických oborových skupin vstupují z 90 % do zaměstnání odpovídající úrovni svého vzdělání a tento podíl se ještě zvýší u zaměstnání po několika úvodních letech na pracovním trhu. Do této skupiny patřila na počátku minulého desetiletí i oborová skupina přírodních věd, avšak v polovině desetiletí došlo u jejich absolventů ke zhoršení. Obdobné to bylo i u skupin oborů vzdělávání a stavebnictví a architektura.

Na druhé straně stojí oborové skupiny ekonomické a zemědělské: jejich absolventi vstupují do zaměstnání odpovídající dosažené úrovni vzdělání jen v asi 65 %. Obě skupiny se však liší v míře zlepšení. U absolventů ekonomických oborů dojde v průběhu prvních pěti let na trhu práce ke znatelnému zlepšení a více než 86 % jich pak pracuje na místech, která odpovídají jejich vzdělání. U zemědělských oborů nastane zlepšení také, jen o něco nižší (na odpovídajících místech jich je pak 80 %), čímž zůstávají v tomto ukazateli na spodní příčce ve srovnání s ostatními absolventy.

K nejvyššímu nárůstu ukazatele podílu zaměstnání odpovídajícího úrovně dosaženého vzdělání dochází u oborových skupin, u nichž je hodnota při vstupu na trh práce nízká (ekonomické a zemědělské), naopak nejmenší nárůst vykazují obory, u nichž je hodnota již u prvního zaměstnání vysoká. Dá se říci, že s malými výjimkami zde platí nepřímá úměra, tedy oč je pozice absolventů daných oborových skupin horší při vstupu na trh práce, o to vyšší nárůst u nich nastává.

U absolventů bakalářských oborů je tato závislost obdobná. Podobné je také to, že absolventi bakalářských programů právnických oborových skupin nastupují

z téměř 90 % na místa odpovídající jejich úrovni vzdělání. Nejblíže jim jsou s přibližně 80 % absolventi oborových skupin Strojírenství, hornictví a hutnictví, Informační obory a Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika. Absolventi ostatních oborových skupin nastupují asi ze 70 % na pozice, které odpovídají jejich bakalářskému vzdělání, jedinou výjimku tvoří absolventi skupiny Přírodní vědy a nauky, u nichž je tento podíl jen něco přes 50 %. Jedná se zároveň o skupinu, u níž dojde během prvních let na trhu práce k největšímu posunu na odpovídající pracovní pozice – po asi pěti letech jich na nich pracuje necelých 80 %, což však je mezi skupinami oborů jeden z nejnižších podílů. Absolventi ostatních skupin jsou na pozicích odpovídajících jejich bakalářskému vzdělání v intervalu 85 až 95 %.

V mezinárodním srovnání naši absolventi pracují v nadprůměrné míře na pracovních pozicích, které odpovídají jejich nebo vyššímu vzdělání. Mezinárodní průměr zaměstnání odpovídajícího nebo vyššího vzdělání 83 % překračujeme o 6 procentních bodů a řadíme se společně s Finskem a Portugalskem ne čelní místa mezi zeměmi šetřenými v projektu REFLEX v roce 2006. Výrazněji se pod průměrem nachází pouze Španělsko a Japonsko, kde na pozicích odpovídajících úrovni vzdělání nebo úrovni vyšší pracuje pouze 70 % absolventů. Ostatní země jsou vzdáleny jen několik procentních bodů od průměru.

Socioekonomický status povolání

Další možností, jak posoudit využití dosažené úrovně vzdělání, je zhodnotit kvalifikační náročnosti profesí, v nichž absolventi pracují. Kvalifikační náročnost pracovních pozic je možné kvantifikovat pomocí Mezinárodního indexu socioekonomického statusu povolání ISEI. Index představuje kontinuální míru sloužící k měření sociálního postavení člověka na základě jeho zaměstnání. ISEI je zkonstruován z Mezinárodní standardní klasifikace povolání ISCO (zahrnující celkem 271 kategorií), založené na zaměstnání a kvalifikaci člověka. ISEI nepracuje s prestiží zaměstnání, zajímá ho pouze vztah mezi vzděláním respondenta, zaměstnáním a z něj pocházejícím příjmem. Hodnoty ISEI se pohybují mezi 10 a 90.

Absolventi vstupují na pracovní trh po absolvování školy na určité pracovní místo a již v prvních letech získávají zkušenosti a dovednosti, které jim umožňují postup na lepší pozice, na pozice s vyšší hodnotou indexu ISEI. Stejně jako u výše uvedeného posouzení využití úrovně dosaženého vzdělání došlo také u kvalifikační náročnosti pracovních pozic absolventů k jejímu celkovému snížení, porovnáme-li absolventy z počátku a poloviny minulého desetiletí. Nižší je tak nejen index ISEI u nástupních pozic absolventů z poloviny minulého desetiletí, ale i nárůst po asi pěti prvních letech na trhu práce byl nižší.

U absolventů z počátku minulého desetiletí narostl index ISEI z 64,7 v prvním zaměstnání na 66,3 v době šetření v roce 2006, tj. o 2,5 %. U absolventů z poloviny minulého desetiletí došlo k nárůstu z 59,5 v prvním na 60,9 v době šetření v roce 2010, tj. o 2,3 %. Pro srovnání - hodnota ISEI u pracovních pozic absolventů středních škol zakončených maturitou se v České republice pohybuje kolem 45. Absolventi v polovině minulého desetiletí tedy vstupovali na pracovní pozice s průměrně o 5 bodů nižším indexem ISEI než absolventi na počátku minulého desetiletí a nárůst indexu ISEI se mírně snížil. Výrazné odlišnosti však existují jak mezi úrovněmi vzdělání, tak mezi oborovými skupinami.

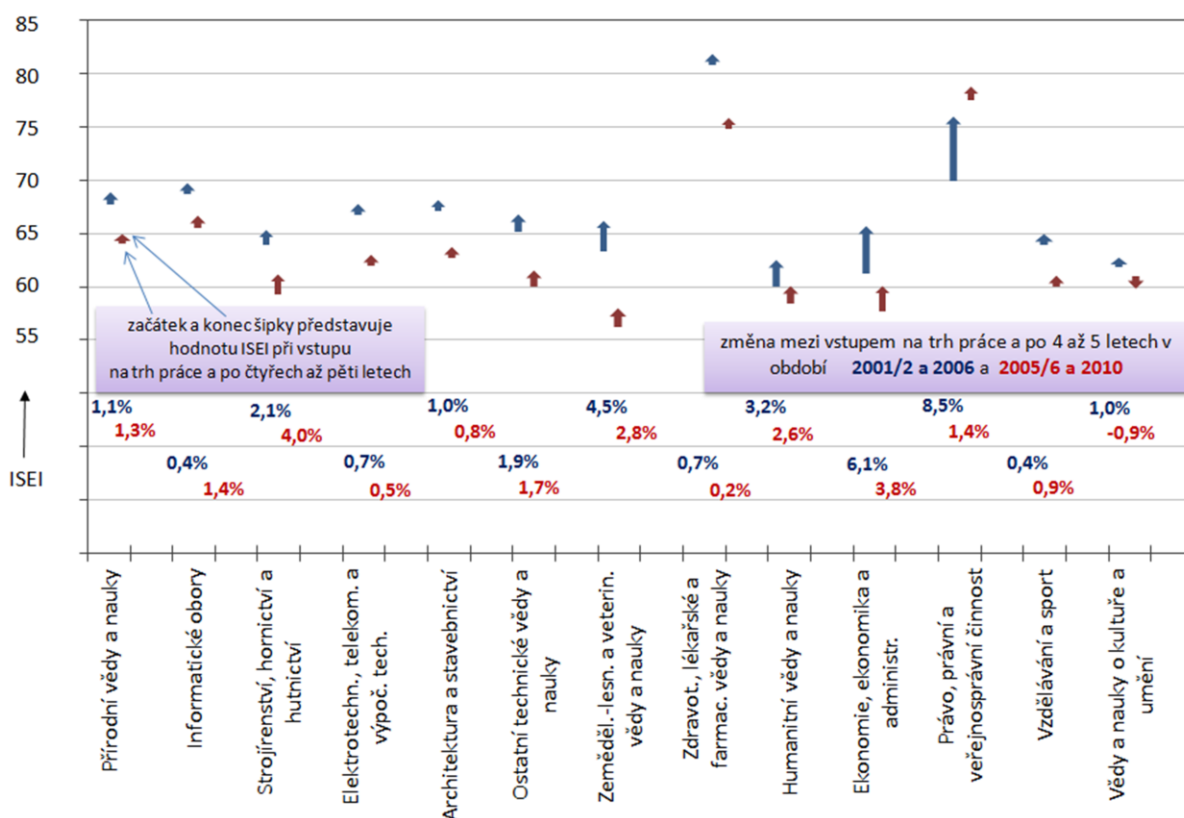
Celkový pokles kvalifikační náročnosti tak není dán pouze zvýšeným podílem absolventů s bakalářským vzděláním, ale poklesem jak u bakalářů, tak i u magistrů. Hodnota ISEI bakalářů činila při vstupu na trh práce na počátku minulého desetiletí 57,1 (magistrů 65,3) a po čtyřech až pěti letech 59,6 (u magistrů 66,8). V polovině desetiletí byla hodnota ISEI u bakalářů při vstupu na trh práce 53,2 a po čtyřech až pěti letech 54,9, resp. u magistrů 61,6 a 62,7. Nárůst mezi prvním zaměstnáním a zaměstnáním po asi pěti letech byl u obou skupin absolventů vyšší u bakalářů (2006: 4,5%; 2010: 3,1 %), avšak i ten o něco poklesl a absolventi tak nezaznamenali takový nárůst kvalifikační náročnosti své profese jako jejich kolegové před pěti lety (magistři: 2006: 2,4 %; 2010: 1,8 %).

Pro srovnání uvádíme i situaci absolventů doktorských

programů. Kvalifikační náročnost jejich pracovních pozic je nejvyšší, průměrná hodnota byla v roce 2006 na stupnici ISEI 71,9 (u jejich první profese po absolvování 70,9) a v roce 2010 70,0 (u jejich první profese 68,9). Pokles u absolventů z poloviny minulého desetiletí oproti absolventům z počátku desetiletí byl nižší než u magistrů i bakalářů.

Velmi rozmanitou pozici i z hlediska kvalifikační náročnosti svých profesí mají při vstupu na trh práce a také po několika letech absolventi různých skupin oborů. Jako u využití úrovně vzdělání se u absolventů magisterských programů vydělují skupiny právnických a lékařských oborů. Skupina právnických oborů je jedinou skupinou, v níž měli absolventi z poloviny minulého desetiletí vyšší hodnotu ISEI zaměstnání jak při vstupu na trh práce, tak i u zaměstnání po asi pěti letech, než tomu bylo u absolventů z počátku desetiletí. Dokonce průměrná hodnota ISEI při vstupu na trh práce byla o něco vyšší než průměrná hodnota ISEI těch, kteří byli na trhu práce už přibližně pět let. U všech ostatních skupin oborů byla jak kvalifikační náročnost první profese (měřená indexem ISEI) ale i profese po asi pěti letech nižší u absolventů z poloviny minulého desetiletí oproti jejich kolegům z počátku desetiletí. A nejen to, kromě skupiny oborů Humanitní vědy a nauky u žádné skupiny oborů nenastal během pěti prvních let takový nárůst, aby v průměru její absolventi z poloviny minulého desetiletí dosáhli kvalifikační náročnosti první profese absolventů z počátku desetiletí.

Kvalifikační náročnost profesí měřená indexem ISEI – vývoj mezi prvním a současným zaměstnáním u absolventů s magisterským vzděláním z počátku a poloviny minulého desetiletí, 2006, 2010

U bakalářských skupin oborů je to obdobné. Pouze u skupiny Přírodní vědy a nauky byla kvalifikační náročnost absolventů z poloviny minulého desetiletí vyšší než u těch z počátku desetiletí. A pouze ve skupinách Informatické obory a Vzdělání a sport dosáhli absolventi po pěti letech na pracovním trhu úroveň kvalifikační úrovně svých profesních pozic, které měli absolventi z počátku desetiletí ve svých prvních zaměstnáních.

Rozdílný je poměr kvalifikační náročnosti v jednotlivých oborech při srovnání magisterských a bakalářských profesních pozic. Zatímco u absolventů z počátku minulého desetiletí byla v případě prvních profesí po absolvování průměrná kvalifikační náročnost u bakalářů nižší o 14 % a po asi pěti letech o 12 %, u absolventů z poloviny desetiletí došlo ke zvýšení odstupeu bakalářů na 17 % u prvních profesí a 14 % u profesí po asi pěti letech. To může ukazovat na jedné straně na to, že magisterské pozice stále více zaujímají opravdu magistři a ne bakaláři jako dříve, kdy magistrů byl v mnohých profesích nedostatek, na druhé straně na to, že se postupně specifikují profesní pozice absolventů bakalářských programů.

Největší rozdíl v kvalifikační náročnosti mezi bakaláři a magistry je u skupiny zdravotnických oborů z pochopi-

telného důvodu: profese lékařů je hodnocena jako jedna z kvalifikačně nejnáročnějších a na druhé straně je rozmanitý zdravotnický personál sice s bakalářským vzděláním, který ovšem obsazuje profese dříve tradičně určené pro absolventy středoškolských oborů. O něco menší rozdíl, avšak stále výrazný, je u absolventů skupiny oborů Právo, právní a veřejnosprávní činnost. U ostatních oborových skupin se rozdíl pohybuje v jednotkách procent, nejčastěji mezi 5 až 10 %, jen u skupiny Humanitních věd a nauk je to 14 %. Nejmenší rozdíl mezi bakaláři a magistry, pouhé 2 %, je u informatických oborů, kde se dlouhodoběji ukazuje, že pro odpovídající profesní pozice jsou především potřebné vyžadované dovednosti a na formální úroveň dosaženého vzdělání se dbá méně, než je tomu v jiných oborových skupinách.

Vlastní vnímání náročnosti práce

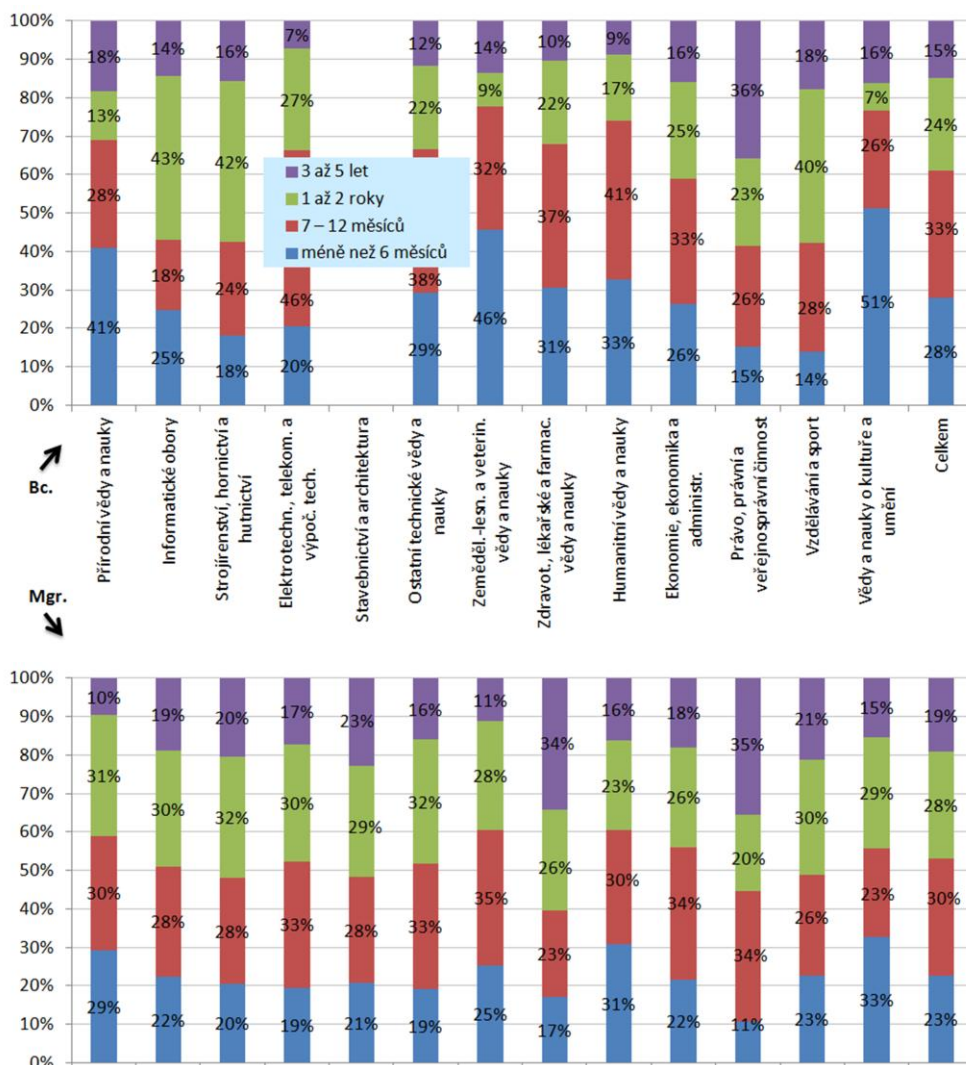
Absolventi odpovídali také na otázku: „Jak dlouho by trvalo průměrnému absolventovi s odpovídajícím vzděláním, aby plně zvládl Vaši práci?“ Tím sami posuzují náročnost své práce. Méně než 6 měsíců potřebuje ke zvládnutí své práce 28 % bakalářů a 23 % magistrů. Půl roku až rok potřebuje 33 % bakalářů a 30 % magistrů. To

znamená, že méně než rok stačí ke zvládnutí své práce 61 % bakalářů a 53 % magistrů. Rok až dva roky potřebovalo ke zvládnutí své práce 24 % bakalářů a 28 % magistrů a tři až pět let 15 % bakalářů a 19 % magistrů. Absolventi doktorských programů potřebují ze 48 % méně než jeden rok a tedy více než polovina jich pracuje na místech, kde ke zvládnutí práce potřebují více než rok, a čtvrtina jich uvedla, že ke zvládnutí jejich práce je potřeba tří až pěti let.

Bakaláři potřebují tedy v průměru méně času pro zvládnutí své práce než magistři a magistři méně než absolventi doktorských programů, což je v souladu s výsledky indexu kvalifikační náročnosti ISEI. Průměrné výsledky však nejsou mezi těmito typy vzdělání příliš odlišné.

Mnohem výraznější rozdíly existují mezi skupinami oborů. Polovina bakalářů

Rozdělení absolventů podle doby pro zvládnutí své práce, bakaláři a magistři 4 až 5 let po absolvování, obory, 2010

oborové skupiny Vědy a nauky o kultuře a umění a zemědělských oborů potřebuje ke zvládnutí své práce méně než půl roku. Na druhé straně více než rok potřebuje pro zvládnutí své práce téměř 60 % absolventů právnických, inženýrských, strojírenských oborů a absolventů skupiny oborů Vzdělávání a sport.

U magisterských programů nejsou rozdíly tak velké. Přesto 30 % absolventů přírodních, humanitních oborů a oborové skupiny Vědy a nauky o umění nepotřebuje ke zvládnutí své práce více než půl roku. A naopak více než třetina absolventů oborových skupin Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky a Právo, právní a veřejnosprávní činnost potřebuje ke zvládnutí své práce tři až pět let.

Zajímavé pak také je, nakolik na úrovni oborových skupin existuje souvislost mezi kvalifikační náročností práce měřenou pomocí indexu ISEI (viz minulá kapitola) a mezi vlastním vnímáním náročnosti své práce. Jak ukazuje graf v předchozí části zobrazující Kvalifikační náročnost profesí měřenou indexem ISEI u magistrů, jsou to právě dvě uvedené oborové skupiny (lékařské a právní), u nichž je index kvalifikační náročnosti nejvyšší. I celková korelace mezi oběma veličinami je v případě magistrů poměrně vysoká (0,72). U bakalářských oborů tomu tak není, souvislost mezi indexem kvalifikační náročnosti ISEI a vlastním hodnocením doby potřebné k zvládnutí své práce je mnohem slabší. Zatímco u magisterských programů nejsou velké rozpory u žádné oborové skupiny, u bakalářských oborových skupin je výraznější rozpor u několika. Největší je u oborové skupiny Vědy a

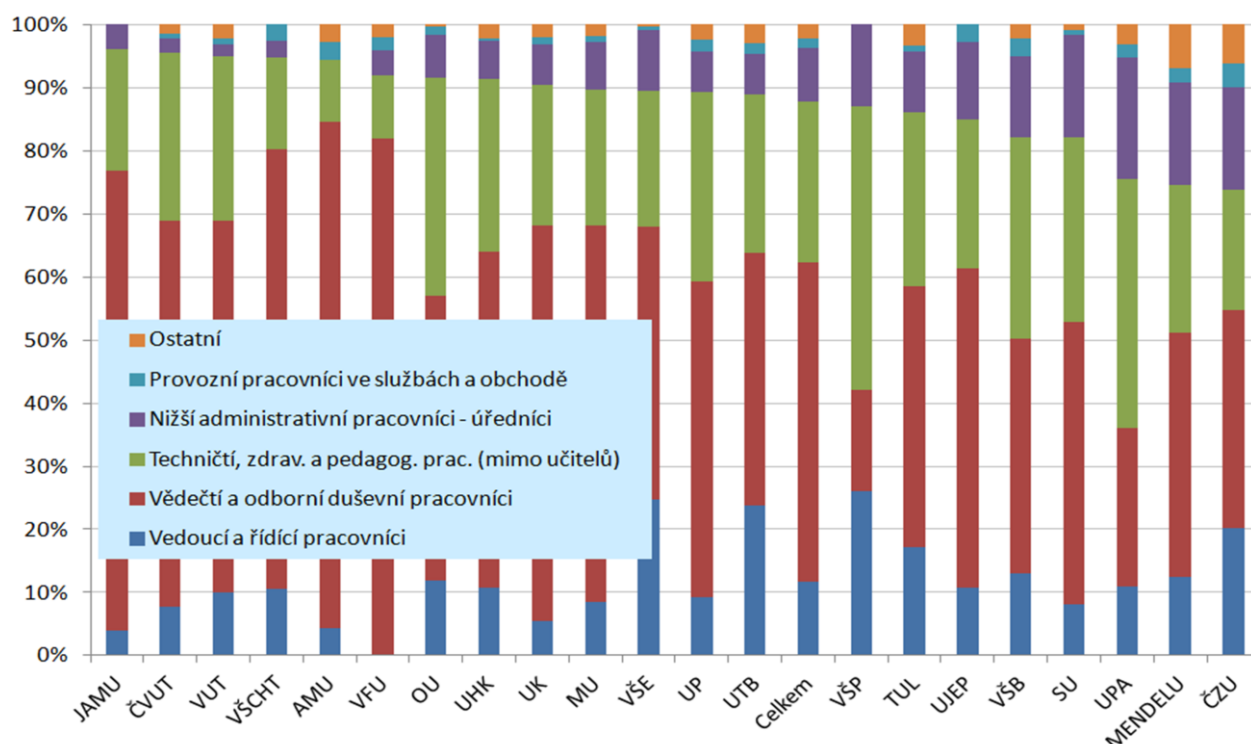
nauky o kultuře díky tomu, že v této skupině je výrazně nadprůměrný index ISEI oproti průměrné hodnotě bakalářských profesí. Doba potřebná pro zvládnutí práce však patří mezi nejnižší. Obdobně jsou na tom – jen v o něco menší míře – skupiny zemědělských a humanitních oborů.

Ve vlastním vnímání náročnosti své práce se čeští absolventi do jisté míry vymykají v mezinárodním srovnání zemí, které se účastnily projektu REFLEX v roce 2006. Naši absolventi jsou na úrovni 74 % mezinárodního průměru, což je nejméně, absolventi ostatních zemí se pohybují v blízkosti mezinárodního průměru. Nejdelší dobu udávali absolventi v Norsku a Japonsku, necelých 20 % nad mezinárodním průměrem. Výpovědi našich absolventů jsou takové i přesto, že průměrný index kvalifikační náročnosti práce jejich profesí je ve srovnání s mezinárodním průměrem vyšší a také obsazují ve srovnatelné míře profese ve skupině vysoce kvalifikovaných a kvalifikovaných duševních profesí.

Obsazení profesí

Respondenti v šetření Reflex také specifikovali profesi, v níž pracují. To umožňuje ještě další pohled na uplatnění absolventů. Obecně se očekává se, že vysokoškoláci obsazují především profese ve skupině vysoce kvalifikovaných (KZAM 2) a kvalifikovaných duševních profesí (KZAM 1 a KZAM 3). V celé pracovní síle však dochází k tomu, že stále vyšší podíl osob s terciárním vzděláním obsazuje profese z nižších profesních skupin, především

Struktura hlavních skupin profesí obsazených absolventy vysokých škol v jejich současných profesích v roce 2010

Pozn. Vysoké školy jsou seřazeny podle podílu svých absolventů v nižších profesích než kvalifikovaných duševních profesích, tj. podle součtu jejich podílu ve skupinách KZAM 4 až KZAM 9.

pak skupiny nižších administrativních a provozních pracovníků (KZAM 4 a KZAM 5). U absolventů lze tento posun vnímat ještě silněji. Zatímco v šetření REFLEX v roce 2006 prakticky mezi absolventy, kteří vstupovali na trh práce na počátku minulého desetiletí, nebyli takoví, kteří by po pěti letech pracovali v jiných než vysoce kvalifikovaných nebo kvalifikovaných duševních profesích, mezi absolventy z poloviny minulého desetiletí jich bylo v době šetření v roce 2010 ještě přes 12 %.

Při srovnání s celou pracovní populací absolventi po přibližně pěti letech na trhu práce pracují z 50 % v profesích vysoce kvalifikovaných pracovníků a v profesích kvalifikovaných duševních pracovníků je jich asi 37 %, v celé populaci je to 49 %, resp. 43 %. Rozdíl je v rámci kvalifikovaných duševních pracovníků především ve skupině řídících a vedoucích pracovníků, kterých je mezi absolventy pochopitelně méně. Výrazný rozdíl je však právě v profesích s nižší kvalifikací (KZAM 4 a KZAM 5), tj. nižších administrativních a provozních pracovníků: mezi absolventy jich je 10 %, v celé pracovní síle málo přes 5 %.

Rozmanitost struktury je mezi vysokými školami velká (viz graf na předchozí straně) a je do jisté míry dána orientací školy. Například absolventi brněnské Veterinární a farmaceutické univerzity pracují z 80 % ve skupině vědeckých a odborných duševních pracovníků, což je dáno jasným určením profesní orientace vyučovaných oborů. Obdobně jsou na tom absolventi technických vysokých škol, ČVUT, VUT a VŠCHT, kteří se však charakterem svých profesí umísťují jak ve skupině vědeckých a odborných pracovníků, tak ve skupině technických pra-

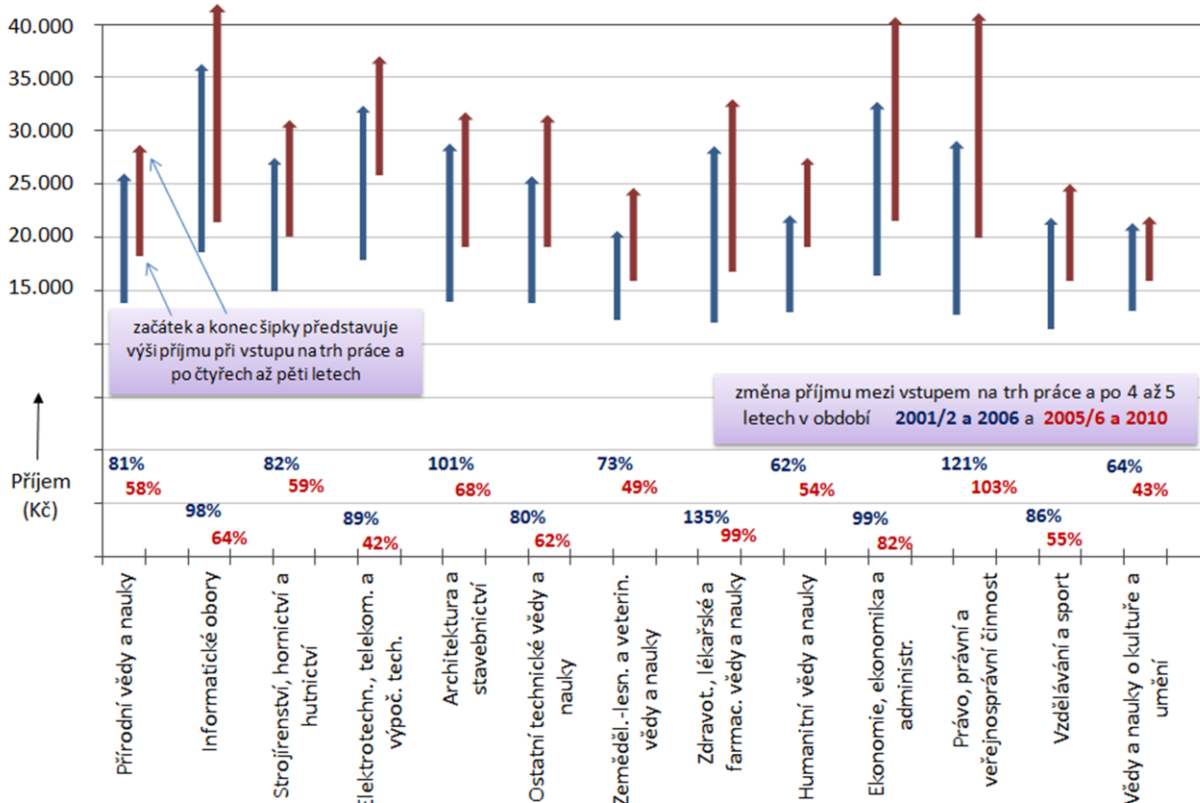
covníků. Všechny tři instituce patří ke školám s nejnižším podílem svých absolventů v nižších profesních skupinách. To neplatí pro TU-VŠB a TUL, kde je podíl těch, kteří pracují v profesních skupinách nižších, 18 %, resp. 14 %. U nich, obdobně jako u dalších škol - Univerzity Pardubice, Slezské univerzity v Opavě a Univerzity J.E.Purkyně v Ústí nad Labem - se zřejmě projevuje negativní vliv regionálních trhů práce. Zajímavý je však z toho pohledu rozdíl mezi Ostravskou univerzitou a TU-VŠB, Ostravská univerzita se tím nezdá být dotčena do té míry, jako je tomu u TU-VŠB.

Podle umístění svých absolventů v nižších profesních skupinách vykazují horší uplatnitelnost absolventi obou zemědělských vysokých škol a Pardubické univerzity: více než čtvrtina jejich absolventů pracuje po asi pěti letech po absolvování v profesních skupinách KZAM 4 a nižších. U zemědělských vysokých škol je v obou případech téměř 6 % absolventů zaměstnáno ve skupině profesí kvalifikovaných dělníků v zemědělství a lesnictví a 16 % ve skupině nižších administrativních profesí, u absolventů Univerzity Pardubice je v této skupině nižších administrativních profesí pětina jejich absolventů.

Výdělky

Výdělky představují významnou rozlišovací charakteristiku při posuzování využití získaného vzdělání. Je zřejmé, že absolventi vstupují do ekonomického prostředí, v němž je systém odměňování určitým způsobem nastaven a je výrazně závislý na oboru vzdělání. Rozdíly vý-

Příjem – vývoj mezi prvním a současným zaměstnáním u absolventů s magisterským vzděláním z počátku a poloviny minulého desetiletí, 2006, 2010

dělků bakalářů a magistrů se neprojevují tak výrazně v prvním zaměstnání, avšak po několika letech na trhu práce je rozdíl výrazný. Absolventi na počátku minulého desetiletí měli vstupní platy něco přes 14 a půl tisíce korun (bakaláři dokonce mírně vyšší, což však bylo dáno jejich vyšším věkem a tedy tím, že po ukončení studia mnohdy pokračovali v práci, kterou měli již před studiem). Po asi pěti letech byl průměrný plat bakalářů asi 24 a půl tisíce, magistra 28 tisíc, a absolventa doktorského studia 30 a půl tisíce Kč. V polovině desetiletí byl již průměrný plat magistrů, asi 19 a půl tisíce, o tisíc a půl vyšší než u bakalářů; po necelých pěti letech na trhu práce pak plat narostl na 33 tisíc, u bakalářů na 28 tisíc Kč (absolventů doktorského studia z 21,5 na 31 tisíc).

Platy při srovnání obou skupin absolventů vzrostly, avšak nárůsty mezi platem v prvním zaměstnání a platem po asi pěti letech se snížily. Zatímco v první polovině minulého desetiletí narostly průměrné příjmy absolventů po asi pěti letech na trhu práce o 90 %, v druhé polovině desetiletí činil nárůst jen 64 %. Nárůst platů byl také rozdílný u magistrů a bakalářů. Nárůst u bakalářů v první polovině desetiletí byl asi 66 % a v druhé klesl na 54 %, u magistrů byl větší než 90 % a poklesl na méně než 70 %.

Rozdíly v příjmech v jednotlivých skupinách oborů jsou významné a mezi prvním zaměstnáním po absolvování a zaměstnáním po asi pěti letech se rozdíly zvyšují a zvýšily se i mezi první a druhou polovinou minulého desetiletí. Vezmeme-li platy magistrů, tak zatímco v první polovině desetiletí se rozdíl mezi nejnižšími (11.700 Kč) a nejvyššími (18.600 Kč) platy mezi skupinami oborů zvýšil z 6.900 Kč na 16.400 Kč po asi pěti letech (minimum 20.500 Kč; maximum 36.900 Kč), v druhé polovině rozdíl v platech prvního zaměstnání 10.700 Kč (min: 15.800; max: 26.500) narostl na 20.900 Kč (min: 22.500; max: 43.400). Do skupiny oborů s nižší příjmovou hladinou patří v magisterských oborech Vědy a nauky o kultuře a umění, Zemědělsko-lesnické a veterinární vědy a nauky, Vzdělávání a sport, Humanitní vědy a nauky a k této skupině mají blízko i obory Přírodních věd a nauk. Do trojice oborů s nejvyššími příjmy patří Informatické obory, obory skupiny Právo, právní a veřejnosprávní činnost a Ekonomie, ekonomika a administrativa, a blíží se jim obory Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika.

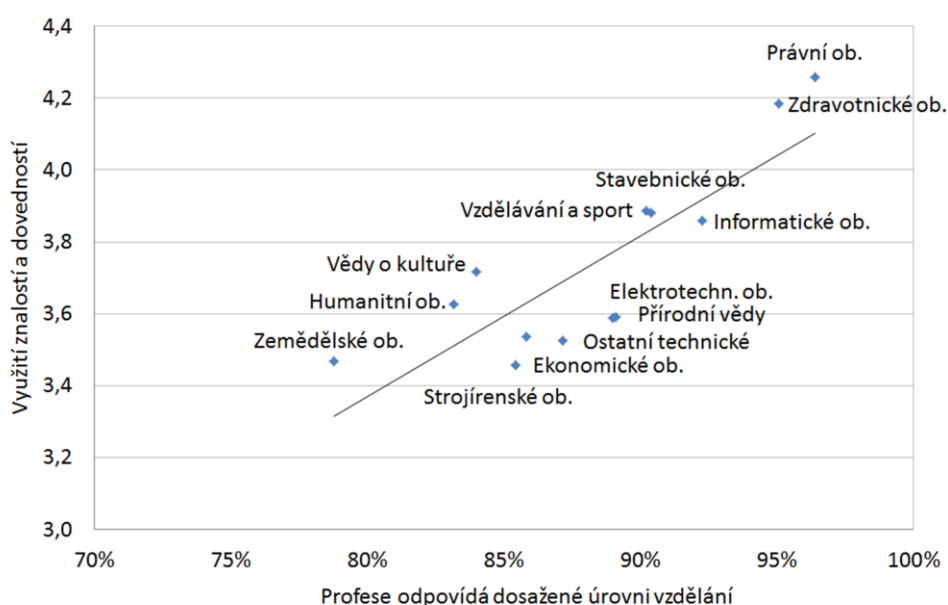
U bakalářských skupin to bylo ohledně zvýšení rozdílů v platech mezi skupinami oborů obdobné. Rozdíl mezi platy

byl v druhé polovině desetiletí 8 tis. Kč (min: 14.600; max: 22.600) a zvýšil se až na 18.200 Kč (min: 21.400; max: 39.600). Je to však dáno oborovou skupinou Právo, právní a veřejnosprávní činnost, kde jsou platy i u bakalářů výrazně vyšší. Kdybychom tuto skupinu vyjmuli, rozdíl by činil pouze 11.800 Kč a proporcionálně ve vztahu k nárůstu platů mezi prvním zaměstnáním a zaměstnáním po asi pěti letech by zůstal stejný. Mezi skupiny oborů s nejnižšími příjmy patří mezi bakaláři obory zdravotnické, zemědělsko-lesnické a vzdělávání a sport. Mezi obory s nejvyššími příjmy patří vedle zmíněných právních oborů dále skupina oborů Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, Informatické obory a v nevelkém odstupe také oborové skupiny Strojírenství, hornictví a hutnictví, Ekonomie, ekonomika a administrativa a Stavebnictví a architektura.

Využití znalostí a dovedností v zaměstnání

Míra využití znalostí a dovedností může reflektovat, nakolik zvyšující se podíl osob s terciárním vzděláním odpovídá potřebám ekonomiky – to v případě, že i přes stoupající počet vysokoškoláků stále lidé nacházejí místa, kde se využívá jejich znalostí a dovedností získaných vzděláváním. Když ještě před patnácti lety bylo v naší ekonomice něco málo přes deset procent osob s terciárním vzděláním, byla situace jiná, než je tomu dnes, když jich je asi 18 %. Přesto je u nás stále mnohem vyšší disproporce mezi podílem osob s terciárním vzděláním a profesemi v ekonomice, v nichž se může očekávat jejich obsazení vysokoškoláky. Sasi 41 % osob v profesích vysoce kvalifikovaných a kvalifikovaných duševních profesích je Česká republika na průměru EU19, podíl terciárně vzdělaných činí však v EU19 30 % (oproti našim 18 %). Dnes již vysoké počty studujících se budou samozřejmě v ekonomice projevovat postupně

Využití dosaženého vzdělání v profesi a využití znalostí a dovedností, skupiny oborů, magisterské vzdělání, 2010

(každoročně se jen prostřednictvím odchodů do důchodu a příchodem absolventů vymění asi 2 % pracovní síly). V poměrně kvalifikačně rozvinuté struktuře pracovní síly celé české ekonomiky, v níž je podíl nejkvalifikovanějších osob obdobný jako v rozvinutých zemích Evropy, se největší disproporce projevují především ve skupině kvalifikovaných duševních pracovníků (KZAM 1 a KZAM 3), kde pracuje pouze čtvrtina osob s terciárním vzděláním, ostatní jsou středoškoláci. V evropském průměru je v těchto profesích více než 40 % osob s terciárním vzděláním. Otázka subjektivního posouzení využití znalostí a dovedností je důležitá ještě z pohledu uspokojení a pocitu naplnění z vykonávané práce – vazba na dosažené vzdělání je významná a jako významné se také ukazuje, že lidé s vyšším uspokojením z vykonávané práce podávají v práci lepší výsledky.

Celkově hodnotí podle šetření REFLEX absolventi využívání svých znalostí a dovedností jako nadprůměrné. V dotazníku byli respondenti dotazováni, do jaké míry jsou v jejich zaměstnání využity jejich znalosti a dovednosti a odpovídali na stupnici 1 (vůbec ne) až 5 (do značné míry). Celkový průměr odpovědí v roce 2006 činil 3,95 (což představuje při přepočtu na procenta 24 % nad průměrem), v roce 2010 nastal pokles na 3,68 (17 % nad průměrem). Mezi absolventy magistry a bakaláři je minimální rozdíl (3,62 a 3,69), odstup absolventů doktorského studia je však výrazný (4,08), což činí asi deset procentních bodů.

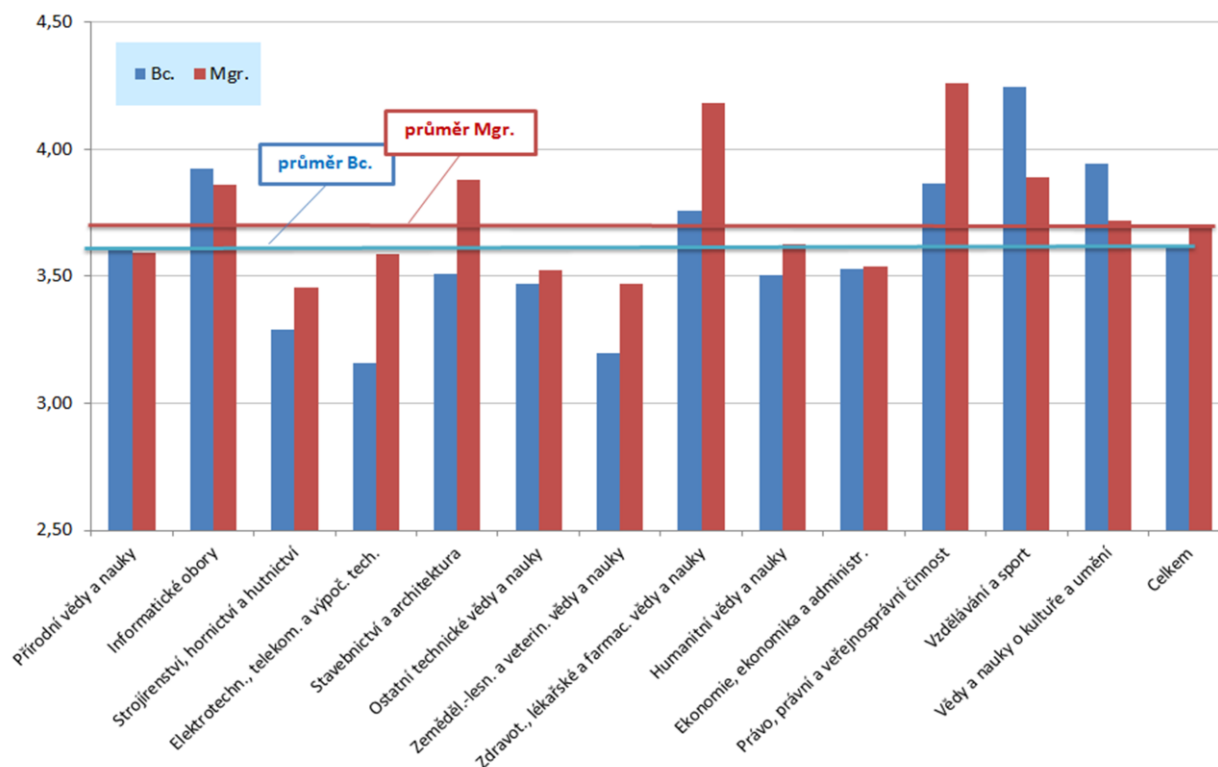
Jako u ostatních charakteristik existují výrazné rozdíly mezi oborovými skupinami a jsou mnohem výraznější než mezi magistry a bakaláři. Oproti průměru jsou na tom nejlépe magistři v oborových skupinách Elektro-

technika, telekomunikační a výpočetní technika, Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky, Právo, právní a veřejnosprávní činnost a Stavebnictví a architektura a bakaláři ve skupinách oborů Vzdělávání a sport a Vědy a nauky o kultuře a umění.

Ukazuje se také, že existuje přímá úměra mezi využitím dosažené úrovně vzdělání a mezi využitím znalostí a dovedností na dané pracovní pozici. Na jedné straně jsou obory právní a zdravotnické s vysokou deklarovanou úrovní jak u využití znalostí a dovedností, tak s vysokou mírou využití dosažené úrovně vzdělání. Na straně druhé jsou především obory zemědělské, u nichž se kombinuje jak nízká úroveň využití znalostí a dovedností, tak i nízká úroveň využití dosaženého vzdělání. Co se týče využití znalostí a dovedností je celá řada oborů, u nichž absolventi deklarují oproti průměru všech absolventů nižší úroveň využití svých znalostí a dovedností ve svém zaměstnání. Patří sem především vedle již zmíněné skupiny zemědělských oborů také obory strojírenské a ekonomické. Obory humanitní, elektrotechnické, obory přírodních věd či věd o kultuře a umění se pohybují kolem průměru a obory vzdělávání a sportu, stavební a inženýrské obory jsou mírně nad průměrem.

V mezinárodním srovnání bylo využití znalostí a dovedností v profesi u nás (3,95) na úrovni průměru zúčastněných zemí. Vyšší úroveň využití znalostí a dovedností vyjadřovali absolventi v Portugalsku, Norsku, Finsku či Estonsku. Nižší naopak především absolventi v Japonsku. V ostatních zemích byly výpovědi absolventů blízké průměru.

Využití dovedností a znalostí v zaměstnání, bakaláři a magistři 4 až 5 let po absolvování, 2010 (1 – Vůbec ne ... 5 – Do značné míry)

Spokojenost v zaměstnání

Hodnocení spokojenosti v zaměstnání je možné považovat za jeden z velmi důležitých kumulativních indikátorů, protože v sobě zahrnuje spokojenost s mnoha dalšími aspekty zaměstnání, jako například spokojenost s platem, s pracovními podmínkami, s využitím vzdělání a znalostí apod. V odpovědi na tuto otázku respondent vybalancuje vůči sobě všechny aspekty, v nichž se také projevují individuální preference ohledně jednotlivých aspektů zaměstnání (jako pro někoho je důležitější práce, v níž se těší dostatečně autonomii a vyrovná se tím například nižší plat apod.).

Otázka zněla v obou šetřeních (REFLEX v roce 2006 i REFLEX 2010) stejně: Jak jste s Vaší současnou prací spokojen/a? Respondenti mohli volit na pětibodové škále od nabídky 1 – velmi nespokojen/a po velmi spokojen/a – 5.

U otázek jako této, kdy se respondenti vyslovují o své spokojenosti, je problémem, že se hodnocení většiny lidí pohybuje v mírném nadprůměru, a lidé vyjadřují názor, že jsou v podstatě celkem spokojeni. Jedná se o však spíše o obecnou tendenci lidské psychiky a objektivní posouzení situace se do jisté míry ztrácí. Proto tyto otázky většinou ne příliš dobře diferencují a ani data z výzkumů REFLEX a REFLEX 2010 nejsou výjimkou. S ohledem na tyto problémy se otázka pokládala pouze pro současné zaměstnání, takže není možné sledovat změnu mezi prvním a současným zaměstnáním.

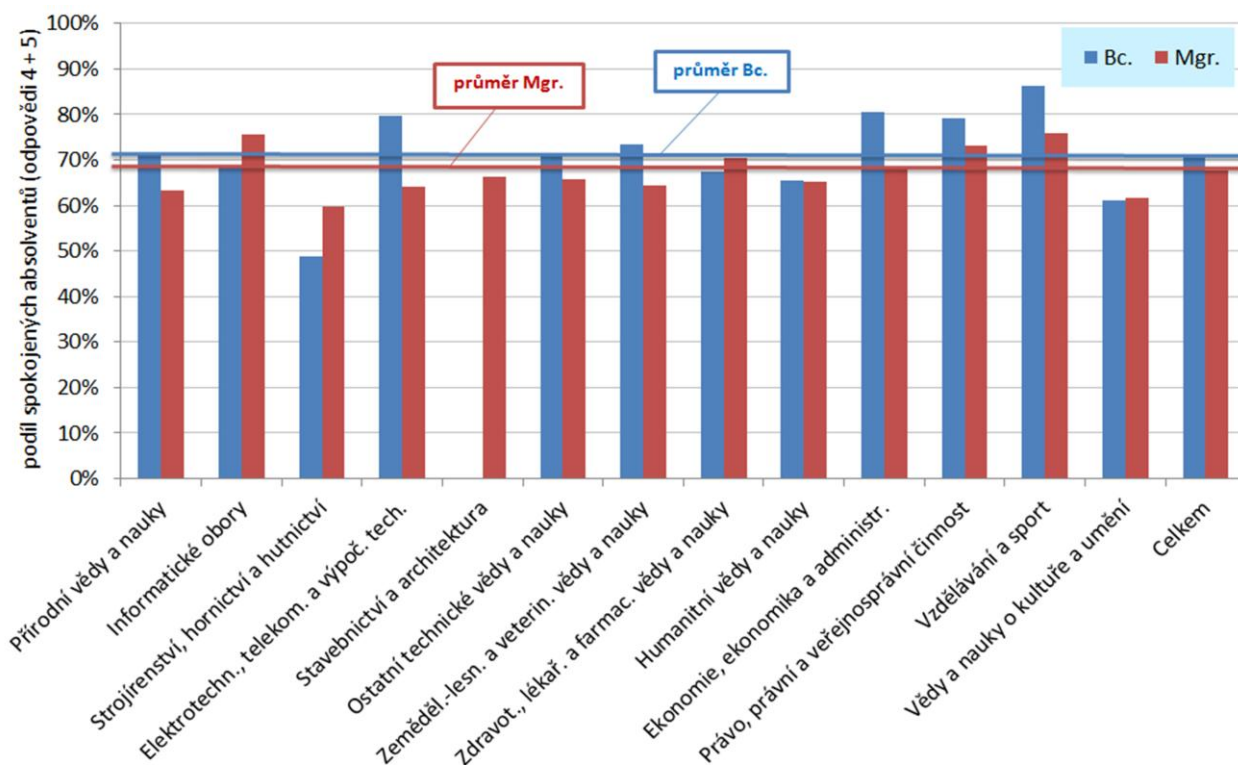
Z porovnání mezi roky 2006 a 2010 však zjišťujeme, že došlo k mírnému poklesu spokojenosti absolventů s jejich prací. Absolventi z počátku minulého desetiletí

hodnotili svoji práci v roce 2006 a absolventi z poloviny desetiletí hodnotili svoji současnou práci v roce 2010. Při přepočtu na procenta a s uvažováním odpovědí 4 a 5 jako těch, kteří jsou s prací spokojeni, bylo v roce 2006 celkově spokojeno s prací 71 % absolventů, v roce 2010 69 % absolventů. To znamenalo téměř pokles na úroveň průměrné spokojenosti v mezinárodním vzorku v roce 2006, kdy se naši absolventi řadili spíše k těm spokojenějším. Ještě o něco spokojenější byli absolventi v Rakousku, Norsku a Belgii. K těm méně spokojeným patřili absolventi v Japonsku, Portugalsku a Španělsku. V porovnání obou skupin absolventů se u nás spokojenost bakalářů se zvýšila z 66 na 71 %, avšak celkový pokles spokojenosti je způsoben poklesem především spokojenosti magistrů, ze 71 na 68 %, a také výrazným poklesem u absolventů doktorského studia, z 84 na 71 %.

Nárůstem spokojenosti bakalářů a poklesem spokojenosti absolventů doktorského studia došlo k smazání rozdílů mezi jednotlivými typy vzdělání. Mezi jednotlivými oborovými skupinami je variabilita také poměrně malá, rozhodně to však neznamená, že by rozdíly mezi absolventy nejspokojenějších oborových skupin a těch nejméně spokojených nebyly statisticky významné. Mezi bakaláři a magistry jsou v některých skupinách oborů viditelné rozdíly, v jiných vykazují magistři i bakaláři spokojenost podobnou.

V roce 2010 byli zřetelně nejspokojenějšími ve svém zaměstnání absolventi oborové skupiny Vzdělání a sport a naopak znatelně nejméně spokojeni byli absolventi Strojírenský, hornických a hutnických oborů. Skupina oborů Vzdělávání a sport patří k těm, kde byli spokojenější bakaláři, stejně jako například v oborech právních,

Spokojenost se zaměstnáním, bakaláři a magistři 4 až 5 let po absolvování, 2010

ekonomických, elektrotechnických, či zemědělských, i když společně s infromatickými obory patří absolventi skupiny oborů Vzdělávání a sport zároveň k těm, které vykazovaly nejvyšší spokojenost u magistrů. Informatické obory naopak patří mezi ty obory, kde byli spokojenější magistři, stejně jako u zdravotnických nebo strojírenských oborů – absolventi strojírenských oborů však společně s absolventy Věd a nauk o kultuře a umění patří mezi nejméně spokojené vůbec. U absolventů Věd a nauk o kultuře a oborů humanitních nejsou téměř žádné rozdíly mezi bakaláři a magistry.

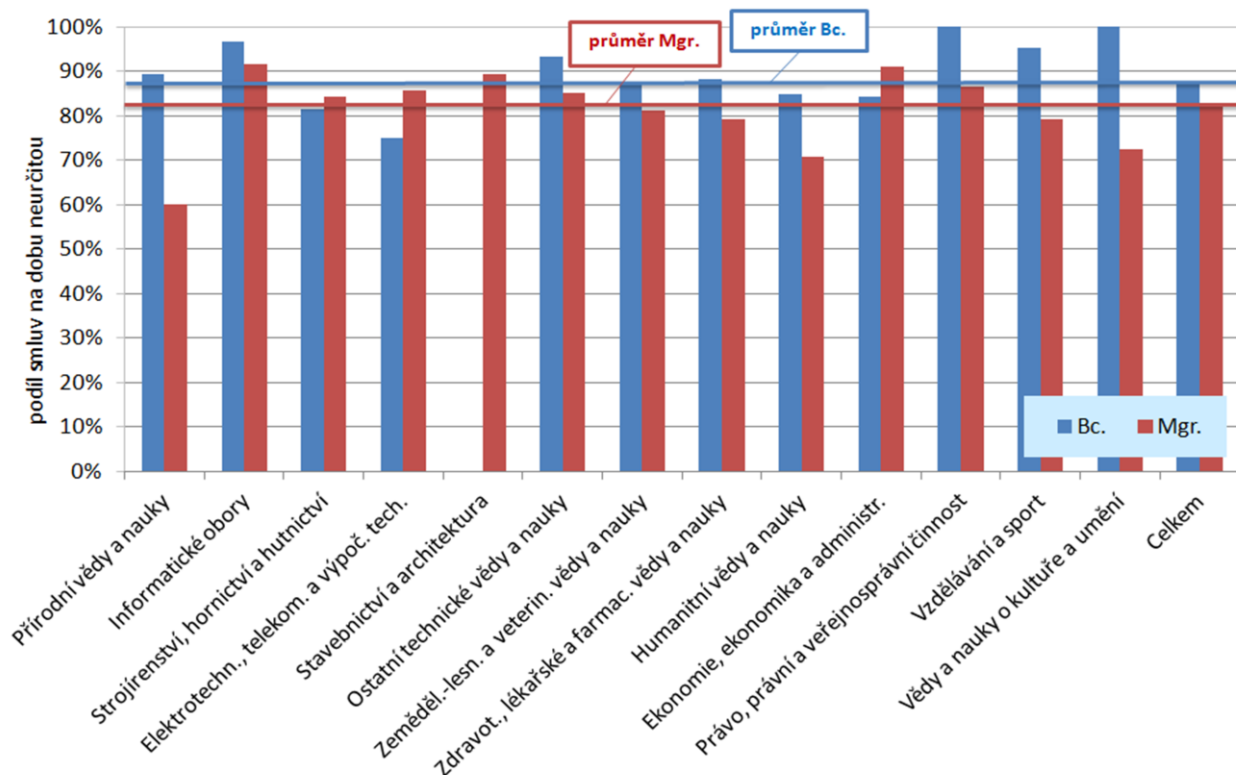
Ohledně vazby spokojenosti a jiných faktorů se z dat šetření REFLEX ukazuje, že absolventi jednotlivých oborů vnímají tuto vazbu jinak, pokud se jedná o bakaláře a magistry. U magistrů je spokojenost více svázaná s využitím znalostí a dovedností než u bakalářů. To platí také u vazby spokojenosti na práci v zaměstnání odpovídající úrovni vzdělání a vazby na ISEI (kvalifikační náročnost profese). U magistrů je vazba u prvních dvou faktorů na stejné úrovni a v případě kvalifikační náročnosti práce je vazba o něco slabší, u bakalářů existuje slabší vazba na využití znalostí a dovedností, ale žádná vazba není znatelná u práce odpovídající úrovni vzdělání ani u kvalifikační náročnosti práce. Podle očekávání existuje vazba spokojenosti v případě příjmu, opět je silnější u magistrů než u bakalářů. U magistrů je přibližně stejně silná jako v případě kvalifikační náročnosti práce. To znamená, že i na těchto datech se potvrzuje, že příjem není nejdůležitějším faktorem pro spokojenost s vykonávanou prací.

Jistota a flexibilita

Se spokojeností je svázaná i jistota práce. Pokud bychom jistotu práce měřili **podílem smluv na dobu neurčitou**, pak by souvislost se spokojeností byla jen o něco slabší, než tomu je v případě výdělků. Vnímání jistoty práce je však dosti subjektivní a je svázáno s místní tradicí, proto mezinárodní srovnání pouhých čísel nemůže přinést srovnatelný obraz. Tato oblast je navíc výrazně ovlivněna pracovními podmínkami, které jsou mezi zeměmi různé. Nestejné podmínky jsou i v jednotlivých hospodářských sektorech a odvětvích, stejně tak jako v profesích – v některých podíl smluv na dobu neurčitou převyšuje podíl v jiných profesích či odvětvích.

Absolventi v prvních letech po ukončení vysokoškolského vzdělání tedy postupně stabilizují svoji pozici na trhu práce a během té doby se zvyšuje podíl smluv v zaměstnání na dobu neurčitou. Absolventi po asi čtyřech až pěti letech na trhu práce měli v roce 2010 v zaměstnání smlouvu na dobu určitou v asi 17 %. To je polovina oproti 34 % těchto absolventů se smlouvami na dobu určitou ve svém prvním zaměstnání po ukončení studia. Ze srovnání s absolventy z počátku minulého desetiletí se ukazuje, že situace absolventů po ukončení studia se nezměnila (tehdy to bylo 33 %), ovšem po čtyřech až pěti letech po ukončení studia na tom, co se týče získání smluv na dobu neurčitou, byli absolventi z počátku minulého desetiletí a jen 13 % jich mělo smlouvy na dobu určitou. Je ale třeba uvážit legislativní změny, které byly přijaty v tomto období, aby podpořily flexibilnější způsoby zaměstnaneckých vztahů.

Podíl pracovních smluv na dobu neurčitou, bakaláři a magistři 4 až 5 let po absolvování, 2010

V mezinárodním srovnání byl u nás podíl absolventů se smlouvami na dobu určitou nejmenší ze všech zemí zúčastněných v projektu REFLEX v roce 2006. Vysoký celkový podíl osob pracujících na dobu neurčitou (83 %) tak patřil mezi zeměmi, které se zúčastnily projektu REFLEX v roce 2006 k nejvyšším, vyšší podíly byly jen v Norsku, Estonsku a Francii (86 %, 85 %, 84 %). Naopak nejnižší podíly smluv na dobu neurčitou jsou v zemích jižní Evropy - ve Španělsku (60 %), Portugalsku (69 %) a Itálii (71 %).

Rozdíly existují mezi bakaláři a magistry (5 procentních bodů ve prospěch bakalářů se smlouvami na dobu neurčitou) a rovněž mezi obory jsou rozdíly opět velice výrazné, a to i v jednotlivých oborech mezi magistry a bakaláři. Největší rozdíl mezi magistry a bakaláři je v Přírodních vědách a naukách – v této skupině oborů má také nejméně magistrů (60 %) smlouvu na dobu neurčitou. Nejblíže jim jsou absolventi oborových skupin Humanitní vědy a nauky a Vědy a nauky o kultuře a umění (70 %). Nejvyšší podíl smluv na dobu neurčitou mají magistři v oborech informatických, ekonomických, stavebnických, elektrotechnických a právních (přes 85 %). Pouze v oborech strojírenských, elektrotechnických a ekonomických je vyšší podíl smluv na dobu neurčitou u magistrů.

Další zajímavou charakteristiku ohledně situace na trhu práce představuje **podíl podnikajících osob**. Podle údajů o celkovém podílu podnikajících v celé ekonomice se jejich podíl nesnižuje nejen v celé pracovní síle, ale ani mezi absolventy. V současnosti podniká v celé ekonomice asi 16 % osob, což je stejný podíl jako u absolventů po čtyřech až pěti letech po ukončení studia. Hned po ukončení studia začalo v roce 2006 podnikat 13 % absolventů. Pro srovnání na počátku minulého desetiletí to bylo po ukončení studia 12 % a po čtyřech až pěti letech 14 % absolventů.

Mezi bakaláři a magistry je rozdíl malý (14 %, resp. 16 %), rozdíly mezi oborovými skupinami jsou však výrazné. Z více než 10 % podnikají absolventi ekonomických, informatických a zemědělských oborů, více než 20 % podnikajících bakalářů je ve skupině Vědy a nauky o kultuře a umění. A v této skupině je mezi magistry podnikajících více než 30 %, což je mezi magistry nejvíce. Dále je nejvíce podnikajících magistrů, kolem 20 %, v skupinách oborů Stavebnictví a architektura, Právo, právní a veřejnosprávní činnost a opět v zemědělských oborech. Nad 10 % podnikajících je ještě v informatických a humanitních oborech.

Další kategorii činí osoby, které se vykazují jako samostatně výdělečně činné při svém hlavním zaměstnání. Takových jsou ve většině oborových skupin jednotky procent, v průměru 5 % mezi bakaláři a 6 % mezi magistry. Jako u podnikajících magistrů je jich nejvíce ve skupině Vědy a nauky o kultuře a umění, více než dvojnásobek oproti průměru, tj. 12 % mezi bakaláři a 13 % mezi magistry.

Pro posouzení flexibility trhu práce je možné využít charakteristiku, která vyjadřuje **míru změny profesí** za určitou časovou jednotku. V našem případě logicky využijeme časový interval mezi ukončením vysokoškolského vzdělání a dobou šetření, tj. asi 4 až 5 let po ukončení studia. Tato charakteristika opět vykazuje národní specifika a 29 % našich absolventů, kteří změnili v tomto období svoji práci, je obdobné k 29 % v Rakousku nebo 26 % ve Francii a Německu. Jiná dynamika pracovních trhů např. Spojeného království či Nizozemska se odráží ve výrazně vyšším podílu mladých absolventů, kteří po absolvování změnili práci – ve Spojeném království 43 %, v Nizozemsku 37 %.

Shoda oboru vzdělání a práce

Existuje více důvodů, proč se zajímat o to, zda absolventi pracují v oboru, který vystudovali. Dva hlavní mohou být – první: lidé, kteří pracují ve vystudovaném oboru, vykazují v globálu lepší charakteristiky svého profesního úspěchu, tj. plat, kvalifikační náročnost práce i spokojenost s vykonávanou prací; druhý: pro vysokoškolskou vzdělávací politiku je důležité sledovat, jaká je struktura nabízených oborů, přičemž důležitým faktorem je, zda není překračovaná „rozumná“ míra podílu oborů, které jsou například nadprůměrně nebo i výrazně drahé, avšak jejich absolventi nenacházejí odpovídající uplatnění.

Absolventi odpovídali na otázku, jaký obor studia považují za nejvhodnější pro vykonávanou práci – odpovídali na stejnou otázku pro první i současné zaměstnání. A odpovídali následujícími způsoby: a) výhradně vámi vystudovaný obor, b) vámi vystudovaný nebo příbuzný obor, c) zcela jiný obor a d) není třeba zvláštní oborové specializace.

Mezi prvním a současným zaměstnáním došlo k určitým posunům, které jsou však výraznější v rámci některých oborových skupin než v celku. Magistři pracují z 83 % v profesích, která odpovídají více či méně vystudovanému oboru (v prvním zaměstnání to bylo 81 %). U bakalářů je to 73 % (v prvním zaměstnání také 73 %). Znamená to, že magistři v průměru lépe využívají vystudovaný obor. Na druhé straně jsou ti, kteří pracují zcela mimo vystudovaný obor, nebo na místě, kde není oborová specializace potřebná. U magistrů i bakalářů se podíl těch, kteří pracují mimo vystudovaný obor po čtyřech až pěti letech na trhu práce mírně zvýší, u magistrů z 9 % na 11 %, u bakalářů o něco více, z 12 % na 17 %. Během prvních let na trhu práce se naopak sníží podíl těch, kteří pracují na místech, kde není třeba oborová specializace, což je dáno především poklesem osob na středoškolských pozicích.

Podíl práce v oboru se liší mezi obory. Nejnižší podíl bakalářů pracujících na místech, kde je potřebný výhradně vystudovaný, vystudovaný nebo příbuzný obor,

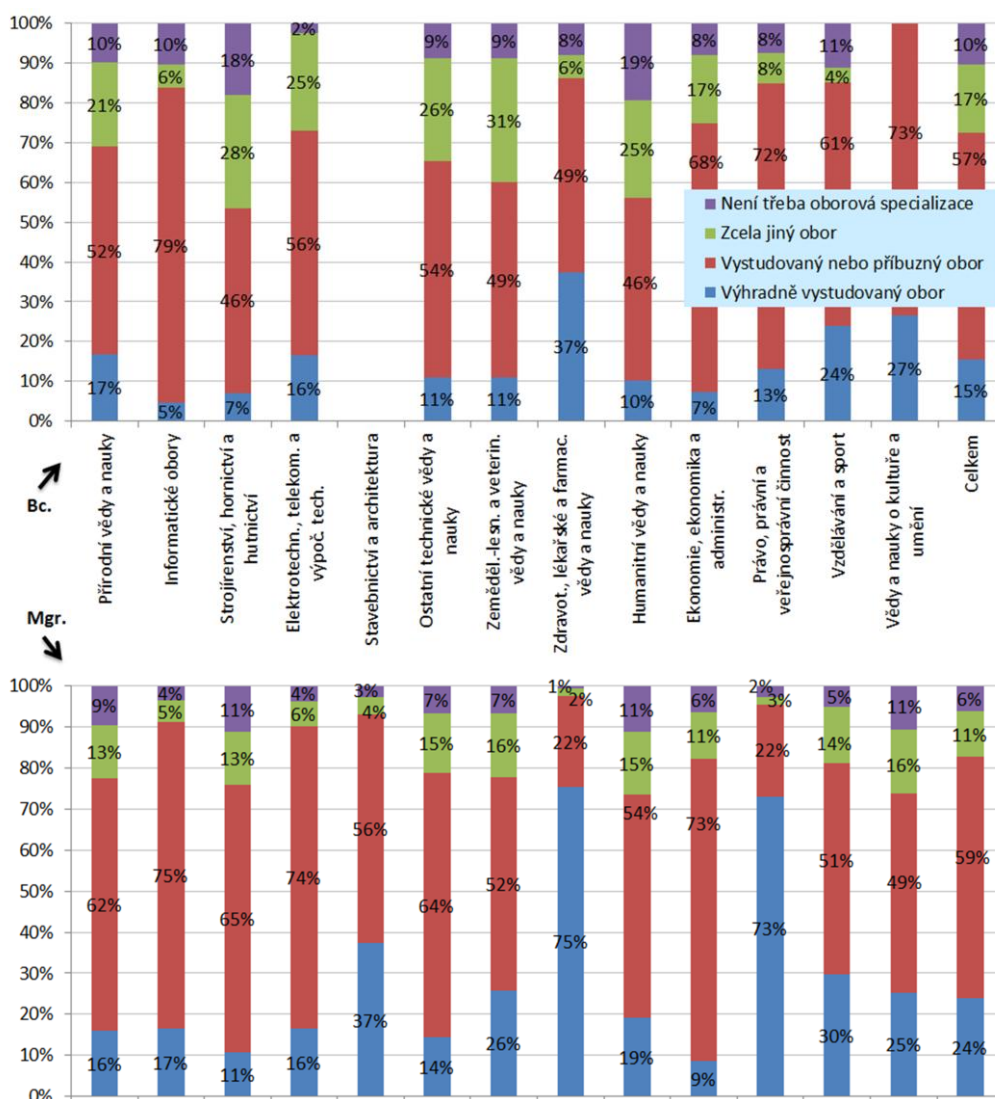
jen mírně pod 60 %, je ve skupinách oborů Strojírenství, hornictví a hutnictví, Humanitní vědy a nauky a Zemědělsko-lesnické a veterinární vědy a nauky. U magisterských studijních programů se jedná o stejné oborové skupiny a ještě se k nim přidávají Vědy a nauky o kultuře a umění a Přírodní vědy a nauky. U magistrů je úroveň těchto skupin s nejnižším podílem využití vystudovaného oboru posunuta oproti bakalářům procentuálně výše, jedná se o podíly kolem 75 %. Naopak mezi obory s nejvyšším podílem absolventů, kteří ho ve svém zaměstnání využívají, patří v případě bakalářů přes 85 % absolventům v oborech Vědy a nauky o kultuře a umění, Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky, Vzdělávání a sport, Právo, právní a veřejnosprávní činnost a Informatické obory. U magistrů nejvíce využívají vystudovaný obor absolventi opět v oborech Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky, Právo, právní a veřejnosprávní činnost a Informatické obory, a dále se k nim řadí Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika a Stavebnictví a architektura.

Podíváme-li se na změny mezi prvním a současným zaměstnáním, k mnohem větším posunům dochází u bakalářů než u magistrů. U magistrů jsou změny nejčastěji jedno a dvou procentní, jen v ekonomických oborech přibylo 7 % absolventů, kteří pracují na místech, kde využívají svůj obor, a na druhé straně ubylo 5 % absolventů u oborové skupiny Vědy a nauky o kultuře a umění. U bakalářů přibylo nejvíce absolventů na místech, kde využívají svůj obor, u zemědělských oborů – v první práci to bylo méně než 50 %, avšak i uvedeným nárůstem zůstávají absolventi zemědělských oborů – společně s absolventy humanitních oborů (u nich je podíl využití posunut o pár procent výše) – mezi obory s nejnižším

využitím vystudovaného oboru. Nejvyšší pokles naopak nastal u oborů strojírenských a elektrotechnických, 10 %, resp. 19 % – tím se především absolventi bakalářských oborů zařadili nízkým využitím vystudovaného oboru ke dvěma výše jmenovaným oborům, jejichž absolventi využívají vystudovaný obor nejméně.

V mezinárodním srovnání byla pozice našich absolventů na úrovni průměru zemí, které se zúčastnily projektu REFLEX v roce 2006, tj. 85 % těch, kteří ve své práci využívají vystudovaný obor. Z evropských zemí byl výrazně nižší podíl využití vystudovaného oboru pouze ve Spojeném království s podílem těch, kteří pracovali na místech odpovídajících vystudovanému nebo příbuznému oboru 71 %. Ještě méně jich bylo v Japonsku. Ostatní zúčastněné země byly blízké průměru, jen Norsko a Portugalsko vykazovalo podíl zaměstnaných na pozicích odpovídajících nebo příbuzných vystudovanému oboru z 94 %. Posun u nás v roce 2010 směrem ke snížení podílu na 80 % využití vystudovaného oboru byl dán především úbytkem těch, kteří pracují na pozicích, kde uplatní výhradně vystudovaný obor (z 31 na 22 %).

Práce v oboru, typ a obor vzdělání, ČR 2010

Řídící pozice absolventů

Mezi absolventy bakalářských a magisterských programů není rozdíl v tom, kolik jich zastává po čtyřech až pěti letech na trhu práce řídicí pozice. V obou případech se jedná o třetinu absolventů. U absolventů doktorských programů je to jen asi čtvrtina absolventů.

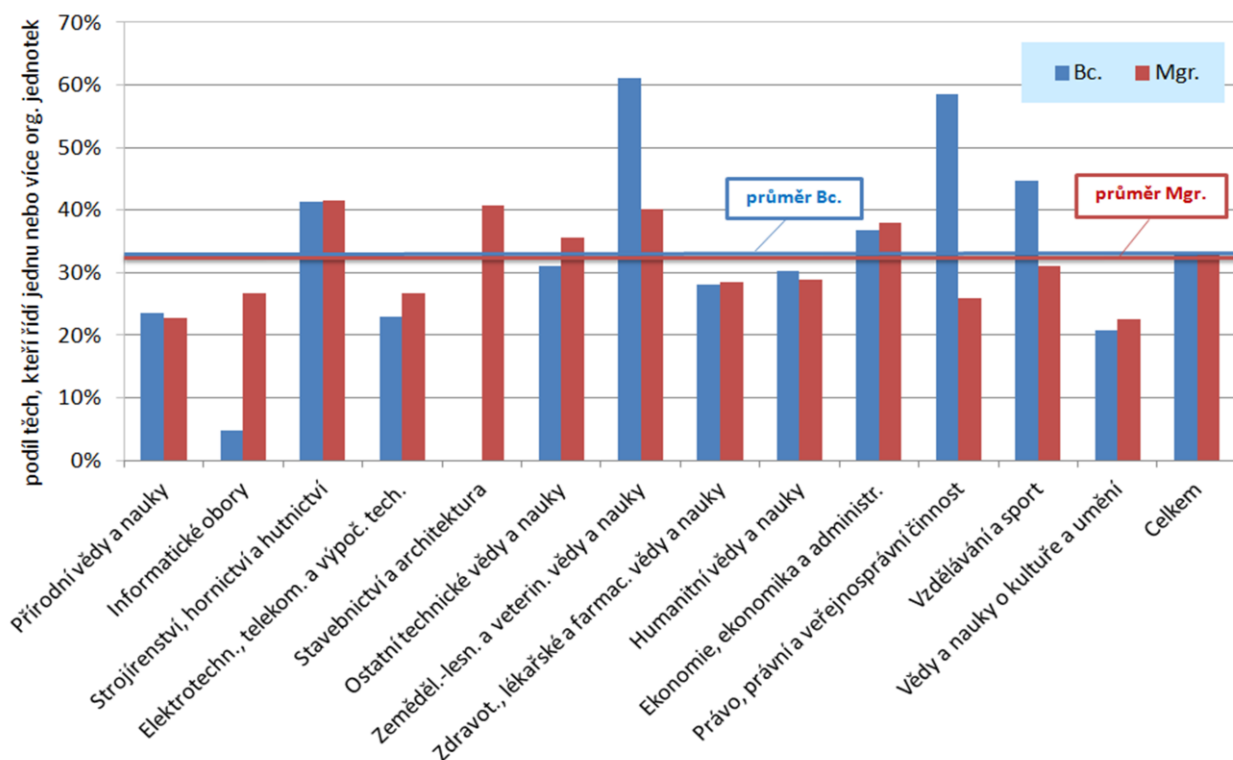
Rozdíly jsou však opět mezi obory. Zatímco mezi bakaláři je na vedoucích pozicích jen 5 % absolventů informačních oborů a v ostatních skupinách oborů je podíl vyšší než 20 %, u magisterských oborů takový odstup mezi obory není. Nejnižší podíl absolventů v řídicích pozicích je shodně 23 % ve skupinách Přírodní vědy a nauky a Vědy a nauky o kultuře a umění, ostatní obory pak následují – právní obory s 26 %, elektrotechnické s 27 % atd. Totéž platí i pro obory s nejvyššími podíly absolventů na řídicích pozicích. V bakalářských oborech je po čtyřech až pěti letech po ukončení studia kolem 60 % absolventů na nějaké řídicí pozici v zemědělských a právních oborech a za nimi následuje až se 45 % skupina oborů Vzdělávání a sport, se 41 % strojírenské obory a pak další. U magisterských oborů je nejvyšší podíl jen na úrovni kolem 40 % absolventů v řídicí funkci v oborech strojírenských, stavebnických a zemědělských a následují další obory: s 38 % ekonomické, s 36 % ostatní technické obory a další.

Vysoké podíly absolventů v nějaké řídicí pozici ukazuje na potřebu širokého spektra kompetencí pro výkon své profese. Jsou tak mnohem více srozumitelné požadavky zaměstnavatelů, že jim nejde jen o oborově odborně připraveného absolventa, ale o absolventa s širokou výbavou, která je právě uplatnitelná v jejich řídicích

pozicích. O potřebách zaměstnavatelů hovoří obvykle lidé z vedení podniků, kteří právě přicházejí do kontaktu s dalšími osobami v řídicích pozicích. Jedná se tedy o jejich osobní zkušenosti, když vnímají nedostatečnou přípravu u absolventů ve spektru kompetencí potřebných v řídicích funkcích. Také z pohledu na obory se vůbec nejedná jen o několik oborových skupin, kterých by se to mělo týkat. Jde v podstatě o plošnou záležitost – u všech oborových skupin je více než 20 % absolventů v řídicích pozicích.

Zvyšování podílu osob s terciárním vzděláváním se projevuje zřejmě i v postupném poklesu těch, kteří zastávají řídicí pozice. Zatímco v rámci projektu REFLEX v roce 2006 byl podíl našich absolventů v řídicích funkcích 39 %, což bylo o 4 procentní body nad mezinárodním průměrem, za čtyři roky nastal pokles na výše zmíněných 33 %. Rozptýl podílu vysokoškoláků v řídicích pozicích je mezi zeměmi velký. Ve Spojeném království je to téměř polovina, v Norsku 44 %, v Estonsku dokonce 54 %, na druhé straně je z evropských zemí Německo a Nizozemsko, kde je podíl absolventů v řídicích pozicích mírně nad čtvrtinou, odlišnost Japonska ve firemní a zaměstnanecké kultuře se projevuje v pouhých 17 % absolventů v řídicích pozicích po čtyřech až pěti letech na trhu práce po ukončení studia.

Podíl absolventů v řídicí pozici, bakaláři a magistři 4 až 5 let po absolvování, 2010

Vybrané ukazatele pro typy a obory studia

		ISEI (10 až 90)	Příjem v Kč	Celková týdenní pracovní doba (v hodinách)	Profese absolventů				Podíl absolventů, kteří pracovali:				Míra využití znalostí (1 až 5)	Doba potřebná ke zvládnutí práce		Podíl spokojených se svojí prací
					Vysoce kvalifikované	Kvalifikované duševní	Níže administrativní a provozní	Ostatní	Na pozicích odpovídající úrovni vzdělání	Ve vystudovaném oboru	Na smlouvu na dobu neurčitou	V řídící pozici		Méně než rok	1 až 5 let	
Typ studia	Bc.	55,0	27 675	50,7	31%	48%	13%	8%	85%	73%	88%	33%	3,6	61%	39%	71%
	Mgr.	62,9	32 695	50,2	56%	32%	9%	2%	87%	83%	83%	33%	3,7	53%	47%	68%
	Ph.D.	70,0	31 200	52,8	79%	18%	3%	1%	64%	92%	49%	26%	4,1	48%	52%	69%
Bakalářské obory studia	Přírod.	60,4	25 271	52,9	47%	33%	14%	7%	78%	69%	89%	24%	3,6	69%	31%	71%
	Inform.	65,7	32 899	52,6	66%	31%	3%	0%	86%	84%	97%	5%	3,9	43%	57%	69%
	Stroj.	57,1	29 372	57,8	22%	42%	7%	29%	87%	54%	82%	41%	3,3	43%	57%	49%
	Elektr.	60,2	33 191	49,5	40%	42%	2%	15%	91%	73%	75%	23%	3,2	66%	34%	80%
	Ost. tech.	55,2	27 872	53,2	19%	55%	14%	12%	82%	65%	93%	31%	3,5	67%	33%	71%
	Zeměd.	52,0	22 314	52,5	18%	49%	13%	19%	72%	60%	88%	61%	3,2	78%	22%	73%
	Zdrav.	42,4	21 388	48,3	3%	93%	1%	2%	74%	86%	88%	28%	3,8	68%	32%	67%
	Human.	52,8	27 567	49,6	39%	31%	27%	3%	84%	56%	85%	30%	3,5	74%	26%	66%
	Ekonom.	56,0	29 835	50,7	24%	44%	24%	8%	86%	75%	84%	37%	3,5	59%	41%	80%
	Právo	57,0	39 582	52,4	22%	65%	13%	0%	94%	85%	100%	58%	3,9	42%	58%	79%
	Vzděl.	57,5	26 255	50,2	44%	53%	4%	0%	93%	85%	95%	45%	4,2	42%	58%	86%
	Umění	65,0	23 076	47,6	94%	6%	0%	0%	100%	100%	100%	21%	3,9	77%	23%	61%
Magisterské obory studia	Přírod.	64,8	28 450	46,8	66%	21%	12%	2%	89%	78%	60%	23%	3,6	59%	41%	63%
	Inform.	67,3	43 436	47,2	79%	18%	2%	0%	92%	91%	91%	27%	3,9	51%	49%	76%
	Stroj.	61,6	32 191	49,5	48%	40%	3%	8%	85%	76%	84%	42%	3,5	48%	52%	60%
	Elektr.	62,4	36 694	49,3	60%	34%	1%	4%	89%	90%	86%	27%	3,6	52%	48%	64%
	Staveb.	63,4	31 887	52,2	71%	24%	5%	0%	90%	93%	89%	41%	3,9	48%	52%	66%
	Ost. tech.	61,5	31 493	50,7	50%	39%	9%	2%	87%	79%	85%	36%	3,5	52%	48%	66%
	Zeměd.	58,0	24 569	49,2	41%	34%	15%	11%	79%	78%	81%	40%	3,5	61%	39%	64%
	Zdrav.	75,8	32 832	56,4	78%	22%	0%	0%	95%	98%	79%	28%	4,2	39%	61%	71%
	Human.	60,2	27 480	49,7	61%	27%	11%	1%	83%	73%	71%	29%	3,6	61%	39%	65%
	Ekonom.	60,0	40 280	51,4	38%	45%	16%	1%	86%	82%	91%	38%	3,5	56%	44%	69%
	Právo	79,1	40 714	49,2	79%	13%	8%	1%	96%	95%	87%	26%	4,3	45%	55%	73%
	Vzděl.	60,6	24 991	48,6	63%	29%	5%	3%	90%	81%	79%	31%	3,9	49%	51%	76%
	Umění	60,0	22 520	47,0	72%	18%	8%	2%	84%	74%	72%	23%	3,7	56%	44%	62%

Poznámky:

- Údaje ve sloupci: Podíl absolventů, kteří pracovali „na pozicích odpovídající úrovni vzdělání“ zahrnuje ty, kteří pracovali na pozicích předpokládající příslušné vzdělání absolventa nebo vzdělání vyšší.
- Údaje ve sloupci: Podíl absolventů, kteří pracovali „ve vystudovaném oboru“ zahrnuje ty, kteří odpověděli, že pro svoji práci považují za nejvhodnější výhradně vystudovaný obor nebo obor příbuzný.
- Údaje ve sloupci „Míra využití znalostí“ jsou průměrné hodnoty z odpovědí na škále od 1 do 5, kde 1= vůbec ne a 5= ve velké míře.

Vybrané ukazatele za jednotlivé vysoké školy

Bakalářský studijní program (Bc.)	AMU	64,6	29 101	50,0	90%	10%	0%	0%	100%	100%	100%	33%	4,0	77%	23%	47%
	ČVUT	59,1	26 244	72,0	29%	71%	0%	0%	87%	88%	100%	12%	3,5	51%	49%	56%
	ČZU	52,7	23 860	51,0	23%	44%	17%	16%	73%	59%	91%	66%	3,4	81%	19%	72%
	MU	57,9	29 926	47,9	43%	47%	8%	2%	87%	72%	84%	36%	3,7	64%	36%	76%
	MENDELU	51,0	22 654	51,9	24%	33%	29%	14%	80%	62%	83%	20%	3,4	71%	29%	80%
	OU	53,0	22 935	53,8	31%	63%	6%	0%	85%	71%	97%	27%	4,0	57%	43%	78%
	SU	54,8	22 377	43,7	48%	33%	19%	0%	81%	63%	96%	14%	3,5	81%	19%	68%
	TUL	57,1	28 366	48,2	29%	57%	10%	4%	90%	66%	96%	34%	3,5	47%	53%	81%
	UHK	59,0	26 826	48,1	51%	38%	8%	3%	80%	71%	94%	31%	3,7	62%	38%	66%
	UPA	48,9	25 194	49,7	7%	63%	26%	4%	79%	56%	88%	21%	3,5	72%	28%	71%
	UJEP	57,5	24 766	48,7	29%	44%	26%	0%	89%	81%	97%	37%	3,5	47%	53%	81%
	UK	48,2	24 743	49,8	24%	58%	14%	4%	84%	84%	85%	27%	3,6	59%	41%	60%
	UP	51,1	29 733	49,7	25%	60%	11%	3%	86%	78%	93%	43%	3,9	60%	40%	71%
	UTB	54,0	37 293	48,2	29%	46%	11%	14%	85%	55%	100%	21%	3,6	58%	42%	59%
	VŠB	53,5	30 381	49,1	20%	50%	24%	6%	82%	64%	90%	42%	3,4	50%	50%	70%
	VUT	60,7	30 658	51,7	39%	53%	0%	8%	83%	58%	98%	19%	3,1	61%	39%	69%
	UO	59,7	29 658	52,3	6%	5%	2%	87%	86%	72%	24%	69%	3,4	57%	43%	70%
	Celkem	55,0	27 675	50,7	30%	50%	12%	8%	85%	72%	88%	34%	3,6	60%	40%	71%
		ISEI (10 až 90)	Příjem v Kč	Celková týdenní pracovní doba (v hodinách)	Profese absolventů				Podíl absolventů, kteří pracovali:				Míra využití znalostí (1 až 5)	Doba potřebná ke zvládnutí práce		Podíl spokojených se svojí prací
					Vysoce kvalifikované	Kvalifikované duševní	Níže administrativní a provozní	Ostatní	Na pozicích odpovídající úrovni vzdělání	Ve vysvětl. oboru	Na smlouvu na dobu neurčitou	V řídící pozici		Méně než rok	1 až 5 let	
Magisterský studijní program (Mgr., Ing. apod.)	AMU	57,6	23 364	41,6	71%	18%	5%	5%	91%	79%	86%	5%	3,9	51%	49%	71%
	ČVUT	63,4	38 544	50,2	63%	31%	3%	2%	90%	85%	87%	33%	3,7	55%	45%	67%
	ČZU	58,5	34 476	49,6	37%	39%	21%	2%	85%	71%	91%	39%	3,5	57%	43%	67%
	JAMU	61,1	18 971	47,7	70%	26%	4%	0%	81%	81%	89%	36%	3,9	52%	48%	64%
	MU	64,8	29 820	49,3	65%	24%	9%	2%	87%	83%	74%	27%	3,8	56%	44%	66%
	MENDELU	57,9	25 240	50,6	41%	36%	18%	6%	77%	83%	82%	38%	3,5	59%	41%	63%
	OU	59,7	27 228	48,2	57%	32%	10%	1%	90%	81%	81%	35%	3,8	49%	51%	79%
	SU	59,0	27 849	52,8	44%	41%	14%	2%	79%	69%	85%	36%	3,3	62%	38%	66%
	TUL	59,7	31 802	49,6	48%	38%	11%	3%	82%	79%	93%	31%	3,4	60%	40%	64%
	UHK	60,6	29 102	51,9	55%	39%	5%	1%	90%	87%	88%	25%	3,7	48%	52%	69%
	UPA	58,8	28 017	50,3	43%	38%	17%	2%	81%	83%	87%	37%	3,6	60%	40%	67%
	UJEP	60,9	25 776	45,8	65%	28%	7%	0%	89%	78%	87%	30%	3,6	56%	44%	70%
	UK	68,7	32 975	50,9	73%	20%	6%	2%	91%	84%	73%	30%	3,9	49%	51%	71%
	UP	64,0	25 569	50,0	65%	27%	7%	2%	88%	85%	76%	22%	3,9	53%	47%	71%
	UTB	60,9	33 134	52,1	41%	50%	8%	2%	86%	80%	92%	42%	3,5	49%	51%	63%
	VFU	73,1	25 601	48,1	82%	11%	4%	2%	92%	89%	78%	25%	3,9	69%	31%	80%
	VŠB	59,8	31 177	51,1	41%	44%	13%	1%	83%	82%	88%	37%	3,6	49%	51%	65%
	VŠE	61,6	51 784	51,5	43%	46%	11%	0%	93%	81%	95%	39%	3,6	46%	54%	72%
	VŠCHT	65,7	36 176	51,2	65%	33%	3%	0%	89%	83%	76%	37%	3,7	56%	44%	71%
	VUT	62,8	33 562	49,8	63%	32%	4%	1%	88%	86%	90%	34%	3,6	52%	48%	64%
	UO	60,5	31 309	48,7	16%	23%	6%	55%	82%	77%	37%	60%	3,5	51%	49%	61%
	Celkem	62,9	32 695	50,2	56%	33%	9%	2%	87%	82%	83%	33%	3,7	53%	47%	68%

Poznámky:

- Údaje ve sloupci: Podíl absolventů, kteří pracovali „na pozicích odpovídající úrovni vzdělání“ zahrnuje ty, kteří pracovali na pozicích předpokládající příslušné vzdělání absolventa nebo vzdělání vyšší.
- Údaje ve sloupci: Podíl absolventů, kteří pracovali „ve vysvětl. oboru“ zahrnuje ty, kteří odpověděli, že pro svoji práci považují za nejvhodnější výhradně vysvětl. obor nebo obor příbuzný.
- Údaje ve sloupci „Míra využití znalostí“ jsou průměrné hodnoty z odpovědí na škále od 1 do 5, kde 1= vůbec ne a 5= ve velké míře.

Použité zkratky	
Zkratky a názvy vysokých škol	
AMU	Akademie múzických umění v Praze
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
JAMU	Janáčkova akademie múzických umění v Brně
MU	Masarykova univerzita
MENDELU	Mendelova zemědělská a lesnická universita v Brně
OU	Ostravská univerzita v Ostravě
SU	Slezská univerzita v Opavě
TUL	Technická univerzita v Liberci
UHK	Univerzita Hradec Králové
UPA	Univerzita Pardubice
UJEP	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
UK	Univerzita Karlova v Praze
UP	Univerzita Palackého v Olomouci
UTB	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VŠB	Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava
VŠE	Vysoká škola ekonomická v Praze
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VUT	Vysoké učení technické v Brně
UO	Univerzita obrany v Brně
VŠP	Vysoká škola podnikání
UNY	University of New York in Prague, s.r.o.
VŠMV	Vysoká škola mezinárodních vztahů Praha
Zkratky a názvy typů a oborů studia	
Typ studia	
Bc.	Bakalářské studium
Mgr.	Magisterské studium
Ph.D.	Doktorské studium
Obor studia	
Přírod.	Přírodní vědy a nauky
Inform.	Informatické obory
Stroj.	Strojírenství, hornictví a hutnictví
Elektr.	Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika
Staveb.	Stavebnictví a architektura
Ost. Tech.	Ostatní technické vědy a nauky
Zeměd.	Zemědělsko-lesnické a veterinární vědy a nauky
Zdrav.	Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky
Human.	Humanitní vědy a nauky
Ekonom.	Ekonomie, ekonomika a administrativa
Právo	Právo, právní a veřejnosprávní činnost
Vzděl.	Vzdělávání a sport
Umění	Vědy a nauky o kultuře a umění

Středisko vzdělávací politiky
Pedagogická fakulta
Univerzita Karlova v Praze

Malátova 17
Praha 5

www.strediskovzdelavacipolitiky.info